

International Amber Association

BURSZTYNISKÓ

Bilingual Newsletter of the International Amber Association

CERTIFICATE No 000

THE AMBER ASSOCIATION IN POLAND
no. 19/2003 August

IS FULLY ENTITLED TO USE THE TRADEMARK
OF THE AMBER ASSOCIATION REGISTERED AT THE
PATENT OFFICE OF THE REPUBLIC OF POLAND.

THIS CERTIFICATE IS VALID till 31st of December 2001.

THE COMPANY ENJOY THE ASSOCIATION'S RECOMMENDATION
AND REMAINS UNDER ITS CONTROL IN THE FOLLOWING DOMAINS:
1. MANUFACTURING OF GOODS SOLIDLY OF SUCCINITE - THE BALTIC AMBER
2. REFRAINING FROM THE PRODUCTION OF SUBROGATES FROM
PRESED AMBER AND OTHER GENUINE AND SYNTHETIC RESINS
3. MANUFACTURING OF AMBER JEWELLERY EXCLUSIVELY FROM
PRECIOUS METAL AND THEIR ALLOY
4. THE OBSERVANCE OF THE RULES OF FAIR TRADE

GDANSK, 31.12.2000

Wiesław Gierkowski
Chairman of the Association

Wojciech Kalandy
President

MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE BURSZTYNNIKÓW

80-382 Gdańsk, ul. Beniowskiego 5, hall 03 r.116A;

tel./fax (+4858) 554 92 23, e-mail: sbp@sbp.org.pl

www.amber.org.pl

IMAGE SILVER

Poland, 80-419 Gdansk, Lili Wenedy 5, tel.: +48 58 344 50 05, fax: +48 58/340 39 81
tel.: +48 503 13 13 13, + 48 504 13 13 13
www.imagesilver.com.pl e-mail: amber@imagesilver.com.pl

Niektórych członków, kolekcjonujących skrupulatnie nasze biuletyny może dziwić brak 18 numeru. Został on wydany jako nr specjalny, tylko dla członków uczestniczących w Walnym Zebraniu w lutym 2003 roku.

Bieżący rok można nazwać rokiem zmian... Zmienił się Zarząd, inny jest skład poszczególnych Komisji, ze względów zdrowotnych ustąpił również długoletni Redaktor Naczelny „Bursztyniska” Pan Wiesław Gierłowski. Pan Wiesław pozostał w naszej Redakcji i bierze czynny udział w powstawaniu naszego pisma, jednak funkcję Redaktor Naczelnej Zarząd powierzył Elżbiecie Sontag.

W pierwotnym założeniu „Bursztynisko” miało być kwartalnikiem jednak, aby drukować systematycznie biuletyn potrzebne są artykuły, które wypełnią ramy pisma. Autorami nie mogą być jedynie członkowie redakcji. Gorąco zachęcamy do wspólnego tworzenia naszego biuletynu, do pisania artykułów, sprawozdań z targów lub wystaw, które wizytowali lub w których brali udział nasi członkowie. Mogą to być własne spostrzeżenia, uwagi, nowe doświadczenia związane z pracą w bursztynie czy przeszkody, na jakie napotykają nasi członkowie. Być może istnieje problem, który warto poruszyć na łamach naszego pisma i otworzyć Forum Dyskusyjne.

Ponawiamy prośbę Pana Wiesława do pisania o sprawach, które nie zgadzają się z polityką Zarządu lub wskazują na błędy prowadząc dyskusję uczymy się wszyscy i wypracowujemy lepsze rozwiązania. „Bursztynisko” jest pismem naszym, mówiącym o sprawach związanych z bursztynem w szerokim tego słowa znaczeniu. Każdy, kto ma wolę pisemnego sformułowania istotnych dla środowiska spraw może i powinien być współredaktorem tego magazynu dzieląc się wiedzą i problemami a więc zapraszamy do współpracy.

Sprawy organizacyjne

Walne Zebranie w dniu 10.02.2003.	2
Władze MSB.	2
Podstawowe cele Zarządu MSB - M. Gliwiński.	2
Firmy rekomendowane przez MSB.	2
Członkowie przyjęci.	3
Kurs sprzedawców wyrobów bursztynowych - W. Gierłowski.	3

Działalność Stowarzyszenia

JCK Show, Las Vegas 2003 - E. Rachoń.	5
Chibimart & Chibidue, Mediolan 2003 - E. Sontag.	6
Dzień Bursztynu na Jarmarku Św. Dominika - E. Rachoń.	7

Wydarzenia

Baselworld - E. Rachoń.	8
Bursztyn w sztuce dekoracyjnej Międzynarodowa Konferencja Naukowa poświęcona rekonstrukcji Bursztynowej Komnaty - W. Gierłowski.	9
Nowe ekspozyty w zbiorach Muzeum Bursztynu - J. Grążawska.	9
Seminarium na Targach Ambermart 2003 - B. Kosmowska-Ceranowicz.	10
W kręgu skojarzeń - S. Fijałkowski.	11

Historia sztuki

Wpływ dekoracji ścian Bursztynowej Komnaty na projekt i techniki wykonania ołtarza w Bazylice św. Brygidy w Gdańsku - W. Gierłowski.	12
---	----

Recenzje

"Amberif" W.A.Simonow, Russkij Juwielir nr 2/2003 - W. Gierłowski (tłumaczenie).	17
Katalog Wystawy „Bryły bursztynu - Fenomen Przyrody” - E. Sontag.	17
Weitschat W., Wichard W. 2002: Atlas of Plants and Animals in Baltic Amber - E. Sontag.	18

WYDAJE

Zarząd Międzynarodowego Stowarzyszenia Bursztynników
Beniowskiego 5 hala 116, 80-382 Gdańsk, Poland
Tel.: +48 58 554 92 26, sbp@sbp.org.pl;
www.amber.org.pl

REDAGUJE ZESPÓŁ AUTORSKI W SKŁADZIE

Elżbieta Sontag - Redaktor Naczelny, esontag@wp.pl
Ewa Rachoń - Członek Redakcji, amberif@mtgsa.com.pl
Wiesław Gierłowski - Członek Redakcji, wg@kg.gda.pl

SKŁAD: Elżbieta Sontag, esontag@wp.pl

TŁUMACZENIE NA J. ANGIELSKI: Piotr Łuba,
bap@pro.onet.pl

Sprawy organizacyjne

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW

W dniu 10.02.2003 odbyło się Walne Zebranie członków. Dla uczestników Walnego zebrania wydany został specjalny, 18 nr bursztyniska, który zawierał regulaminy (Walnego Zebrania, Zarządu, Komisji Rewizyjnej MSB za lata 2000-2002 i Sądu Koleżeńskiego) oraz sprawozdania (finansowe za rok 2002, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego MSB).

Walne Zebranie w dn. 10.02.2003 było jednocześnie Zebraniem Wyborczym, na którym ustalono nowy skład Zarządu, Sądu Koleżeńskiego i Komisji Rewizyjnej.

WŁADZE MSB

ZARZĄD GŁÓWNY

Obecny, wybrany na Walnym Zgromadzeniu Zarząd składa się z siedmiu członków. Na posiedzeniu plenarnym Zarządu w dniu 11.04.2000 przyjęto następujący podział zadań:

Prezes: Mariusz Gliwiński (mg@ambermoda.com)
koordynacja działań, planowanie pracy, kontakty z władzami regionalnymi i krajowymi

Wiceprezes: Ewa Rachoń (amberif@mtgsa.com.pl)
sprawy organizacyjne i promocyjne, wydawnictwa, targi

Sekretarz: Elżbieta Sontag (esontag@wp.pl)
dokumenty członkowskie, rejestr członków, kompletnie dokumentów statutowych, kontakty z placówkami naukowymi, inkluzje

Skarbnik: Tadeusz Befinger (befinger@go2.pl)
gospodarka finansowa, sprawy gospodarcze

Z-ca Skarbnika: Gabriela Gierłowska (gg@kg.gda.pl)
Komisja Rzecznawców, kontakty z Forum Jubilejstwa Polskiego

Członkowie Zarządu:

Dorota Kos (dooookos@interia.pl)
sprawy edukacyjne, artystyczne wykorzystanie bursztynu

Sławomir Safarzyński (safsa@supermedia.pl)
kontakty z organizacjami i władzami krajowymi

KOMISJA REWIZYJNA

Przewodniczący: Ryszard Uliński

Z-ca Przewodniczącego: Krzysztof Basiukiewicz

Sekretarz: Teresa Leśniak

Członkowie: Henryk Dejcz, Jan Podzorski

SĄD KOLEŻEŃSKI

Członkowie: (jak dotychczas sąd koleżeński się nie ukonstytuował):

Jacek Leśniak, Norbert Nagel, Leszek Krause, Grzegorz Klechowicz, Andrzej Drozdowski, Andrzej Malon, Małgorzata Kucharska

Mariusz Gliwiński

PODSTAWOWE CELE

STRATEGICZNE ZARZĄDU MSB

Zmiana składu osobowego Zarządu Stowarzyszenia i reorganizacja pracy zajęła nam pierwsze pół roku kadencji. Strategiczne cele pozostały podobne i nasze działania będą koncentrować się zgodnie z zaleceniami Walnego Zgromadzenia wokół spraw związanych z promocją polskiej marki bursztynu, wydobywania i pozyskiwania krajowego surowca oraz konstruowaniu systemu szkolnictwa. Równie ważna będzie analiza i dostosowanie funkcjonowania naszej branży do nowych warunków obowiązujących w Unii Europejskiej.

Promocja na rynkach zagranicznych polskich wyrobów bursztynowych ściśle wiąże się z wypracowywaniem dobrej opinii o naszych wyrobach. Jest to proces głęboki i wymagający solidnego fundamentu i perspektywicznego planowania. Kształcenie młodzieży, rozwijanie wzornictwa, udoskonalanie technologii złotniczych da podstawy rzetelnego budowania marki bursztynu. Nigdy dotąd nasze środowisko nie stało przed tak realną szansą wylansowania produktu postrzeganego jako narodowy. Od nas zależy jak tą szansę wykorzystamy.

Równocześnie chcemy koncentrować się na sprawnej organizacji biura Stowarzyszenia, tak by było miejscem uzyskiwania informacji dostępnej dla wszystkich, a medium przekazu tej wiedzy i nurtujących nas problemów powinna być nasze własne wydawnictwo, jakim jest „Bursztynisko”.

FIRMY REKOMENDOWANE PRZEZ MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE BURSZTYNNIKÓW

SILVER & AMBER - Adam Pstrągowski

DEJWIS - Marian Dejcz & Mirosław Wiśniewski

ART 7 - Wojciech Kalandyk

VENUS - Jacek Leśniak

BALT S.C. - Leszek Duliński

DYGENIT - Marek Trocha

DUDNIK - Janusz Dudnik

AMBER GLOBE - Marek Juszcak

Sprawy organizacyjne

RAV - Krzysztof Basiukiewicz
 GALERIA MATUSIAK - Kazimierz Matusiak
 STENEX - Stefan Plota
 BURSTINY S.L. - Christophe Lambadarios
 ART SILVER KRAUSE - Leszek Krause
 MIRMEX - Mirosław Mietz
 RYTOSZTUKA sp. z o.o. - Marek Gapiński
 SOLO - Bożena Przytocka
 DRABIK - Marcin Drabik
 YES Designersilberschmuck - Margarete Sledziecki
 GEM - Stanisław Marcinkowski
 POLIMARK INTERNATIONAL - Anna Najder
 VESSEL INTERNATIONAL - Stephanie Stępień
 AMBERMODA - Danuta & Mariusz Gliwiński
 AD ART SILVER - Andrzej Drozdowski
 NATALEX - Stanisław Stępień
 STANIMEX BIS sp. z o.o. - Alicja Darkowska
 KOLIA - Jarosław Lis
 ANELL - Helena Lejko
 RZYM - Elżbieta Krasieńska
 KLECHOV STYLE - Grzegorz Klechowicz
 MILET - Edward Milczarek
 AMBER ART Dariusz Gocał
 AMBER HALL JEWELLERY - Sylwia Świsłak
 YIDKAMBAR - Zdzisława Czerniak
 SUKIENNICE - Jakub Łodziński
 AMBER CENTRE - Fergus Clark
 ENZO - Józef Soszyński
 GALERIA „GDAŃSKI BÓWKA” - Grzegorz Nikiel
 EDMAR - Jolanta & Edward Marzec
 ANTIQUITAS - Jacek Bielak
 DUMIN - Ludwik Dumin
 IMAGE SILVER - Piotr Szulca & Piotr Szymański
 ANDZIA'S AMBER - Andzia Chmił
 HARPAKS S.C. - Mira & Bogdan Derdzikowscy
 BON- STO - Witold Bongart & Józef Stopyra
 AMBRISIME - Włodzimierz Dinstel
 ARKADA - Elżbieta Pietrzyk
 SAWAMBER - Cezary Kosieradzki

FIRMY OCZEKUJĄCE W TRYBIE REGULAMINOWYM NA PRYZNANIE ZNAKU:

WYROBY ZE SREBRA I BURSZTYNU - Mieczysław Kleina
 OTOKA AMBER COLLECTION - Dorota & Krzysztof Otoka
 LINGE- PIERE W - Piotr Wedekind
 AMBERRUTA - Ruta Verp

CZŁONKOWIE PRZYJĘCI MIĘDZY 28.08.2002-18.06.2003

Elżbieta Maria Pietrzyk, Gdańsk POLAND
 Leszek Herlik-Herlikiewicz, Gdańsk POLAND
 Bogdan Sawicki, Warszawa POLAND
 Herbert Knodel, Rotonda USA
 Włodzimierz Dinstel, Villeneuve d'Ascq FRANCE
 Małgorzata Gagatka, Nassau BAHAMAS
 Emilia Górna, Lipusz POLAND
 Yan Guo Hen, Sopot POLAND
 Filip Karol Kaniecki, Beijing CHINA
 Paweł Łysoń, Gdańsk POLAND
 Ruta Verp, Tokyo JAPAN
 Tomasz Łukasiuk, Kobyłka POLAND
 Anna Daleszyńska,
 Vivian Yang, CHINA
 Bogusław Stryjewski, Gdańsk POLAND
 Alvaro Caballero Coria, MEXICO
 Karin Nordman Ernst, DENMARK
 Maureen Perdomo, Chelsea USA
 Stanisław Pietrek, Zabrze POLAND
 Boris Igdalov, St. Petersburg RUSSIA
 Dimitris Nikolopoulos, Athens GREECE
 Jacek Baron, Warszawa POLAND
 Eugeniusz Gowkielewicz, Gdynia POLAND
 Kos Dorota, Gdańsk POLAND
 Beata Dzięgielewski, San Francisco USA
 Witold Gorbacz, Gdańsk POLAND
 Andrzej Sietko- Sierkiewicz, Kraków POLAND
 Mieczysław Kleina, Gdańsk POLAND
 Piotr Wedekind, Gdańsk POLAND
 Bogdan Frydrychowicz, Sopot POLAND
 Paweł Wyborski, Starogard Gdański POLAND
 Helena Lejko, Gdańsk POLAND

Wiesław Gierłowski

KURS SPRZEDAWCÓW WYROBÓW BURSZTYNOWYCH

Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztynników w Gdańsku organizuje cykl tygodniowych kursów dla sprzedawców wyrobów bursztynowych, obejmujący podstawy wiedzy o bursztynie bałtyckim (sukcynicie) i innych żywicach kopalnych wykorzystywanych w wytwórczości artystycznej.

Szkolenie odbywać się będzie w Gdańsku, a w miarę potrzeby także w innych miastach, w grupach 16-osobowych. Słuchaczami mogą być właściciele lub pracownicy firm prowadzących sprzedaż wyrobów bursztynowych, a także kandydaci na pracowników.

Sprawy organizacyjne

Opłata za kurs, wraz z specjalnie opracowanym, 50-stronicowym konspektem wykładów i pytaniami egzaminacyjnymi oraz dojazdem i wstępem do Muzeum Zamkowego w Malborku, wynosi 400 zł, a dla członków MSB 300 zł. Osoby prowadzące działalność w dziedzinie bursztynnictwa lub już zatrudnione mogą przystąpić do Stowarzyszenia i uzyskać ulgę. Składka roczna wynosi 60 zł dla pracowników i 120 zł dla właścicieli firm.

Prelegentami na kursach będą specjaliści najwyższej klasy i różnych dziedzin: geologii, archeologii, historii sztuki, techniki, gemmologii, towaroznawstwa i rzeczoznawstwa jubilerskiego, w tym profesorowie PAN i wyższych uczelni.

Zapisy przyjmuje biuro Stowarzyszenia w Gdańsku ul. Beniowskiego 5, Hala 03 p. 116a telefon i faks: (58) 5549223, e. mail: sbp@sbp.org.pl, www.amber.org.pl

PROGRAM KURSU SPRZEDAWCY WYROBÓW BURSZTYNOWYCH

Rozdział I - Surowiec, 6 godzin

Czym się różni bursztyn bałtycki (sukcynit) od innych żywic kopalnych.

Inne żywice kopalne w jubilerstwie rozpoznawanie i wartościowanie (symetyt, dominikański, meksykański-Chiapas, kopale, birmut, rumenit). Żywice akcesoryczne (inne niż sukcynit) w złożach bursztynu: gedanit, sukcyngedanit, glessyt, stantienit, bekkeryt, bursztyn czarny.

Odmiany bursztynu naturalnego. Charakterystyczne cechy materiału ze złóż pierwotnych (Sambia, Wołyń) i wtórnych (z morza, plaż kopalnych i nagromadzeń polodowcowych)

Geneza bursztynu drzewo macierzyste, obszar występowania, czas przemian (fosylizacji), skład chemiczny i właściwości fizyczne.

Mapki schematyczne złóż i nagromadzeń.

Znane kolekcje okazów przyrodniczych w muzeach. MAG, MIB UG, MZ PAN, MHN ISEZ Kraków, Muzeum Bursztynu Kaliningrad, Muzea niemieckie.

Rozdział II - Dzieje obróbki od czasów najdawniejszych do średniowiecza, 4 godz.

Najdawniejsze ośrodki i metody obróbki. Przykłady typowych dla różnych epok wyrobów z Pomorza. Krótkie wiadomości o innych ważnych ośrodkach.

Rozdział III - Bursztynnictwo w wiekach XVI-XIX, 6 godz.

Zasady działania cechów bursztynniczych na przykładzie Gdańska, Słupska i Elbląga. Tryb szkolenia i przyznawania tytułów kwalifikacyjnych, kontrola jakości przez starszych cechów, sygnowanie dzieł.

Rzemiosło artystyczne w „złoty wiek” style i techniki wykonawcze: rzeźbiarskie, klarowanie, barwienie, gięcie, grawerunki, eglomizowanie, intaglio i kamee. Omówienie kilku słynnych dzieł bursztynnictwa gdańskiego i innych ośrodków. Dostępne do zwiedzania kolekcje muzealne.

Warsztaty ludowe na Pomorzu i Kurpiach.

Rozdział IV - Współczesne techniki obróbki bursztynu, 4 godz.

Techniki ręczne. Obróbka mechaniczna: sucha i mokra. Kopiarki i automaty. Materiały pomocnicze. Typowe narzędzia specjalistyczne.

Najbardziej znane wytwórnie XX wieku. Kamienie jubilerskie i ich klasyfikacja.

Wyroby z surowca poprawianego i rekonstruowanego (prasowanego).

Sucha destylacja bursztynu podstawowe produkty: kwas, olej i kalafonia, ich użyteczność.

Rozdział V - Handel, 4 godz.

Klasyfikacja handlowa surowca i proporcje cen. Biżuteria z bursztynem zasada używania metali szlachetnych do oprawy. Kiedy mogą być wyjątki. Wyroby użytkowe i pamiątkarskie z bursztynu, łączone z innymi materiałami. Rzeźba w bursztynie znaczenie sygnowania.

Wady obróbki. Kiedy dopuszcza się pozostawienie nieobrobionych fragmentów bryłek.

Odbiór jakościowy zakupionych partii towaru. Zgodność z dokumentacją opisową. Poprawne opakowanie. Trwałe oznaczenia.

Reklamacja dostaw z wadami jakościowymi. Sprawdzanie wymiarów i masy wyrobów.

Dokładność i zalecane przyrządy.

Rozdział VI - Metody wykrywania fałszyfikatów, 2 godz.

Bursztyn jest nierozpuszczalny co uniemożliwia typową analizę w drodze przeprowadzenia do roztworu.

Naukowe metody spektrografia w podczerwieni (IRS), chromatografia gazowa itp. wymagają pobrania próbek, co nie zawsze jest możliwe w gotowych wyrobach. Próby analizy spektralnej promieniowania odbitego (prof. Golloch) i przez docisk kryształu ATR nie powiodły się wskutek zafałszowania wyników.

Mikroskopowe metody wykrywania zabiegów poprawiania i prasowania bursztynu.

Od dawna wytwarzane są namiastki surowca i wyrobów bursztynowych. Jeżeli sprzedawca sprzedaje namiastki jako bursztyn prawdziwy mamy do czynienia z fałszyfikatami, czyli z działalnością przestępczą.

Opis przykładów imitacji wyrobów i fotografie najczęstszych namiastek występujących na rynku krajowym i światowym. Na kursie konieczne zapoznanie się z materialnymi okazami.

Sprawy organizacyjne

Rozdział VII Inkluzje organiczne w bursztynie, 2 godz.

Przykłady rzadko i często spotykanych zwierząt w bursztynie. Znaczenie pozostałości roślin. Ruch kolekcjonerski. Kolekcje muzealne. Wartość naukowa i ceny rynkowe.

Rozdział VIII Inspekcja handlowa, 2 godz.

Rola Inspekcji Handlowej i Federacji Konsumentów. Opinie rzeczoznawców Międzynarodowego Stowarzyszenia Bursztynników. Rola CIBJO.

Klasyfikacja rosyjska dopuszcza mieszanie w jednym wyrobie elementów z bursztynu naturalnego, poprawianego i rekonstruowanego, a nawet sklejanego z użyciem mas plastycznych oraz stosowanie w biżuterii bursztynowej surogatu srebra „melchior” (mosiadz wysokoniklowy), bez opisu składników. Narusza to normy polskie i zalecenia CIBJO.

W Niemczech obowiązuje ustawa z 1934 r. (uzupełniona po wojnie przez Bundestag) o oznaczaniu partii surowca i wyrobów gotowych z bursztynu. Jej zasady w praktyce są naruszane, lecz mogą być znane naszym klientom z Niemiec.

Działalność Stowarzyszenia

Ewa Rachoń

JCK SHOW LAS VEGAS 2003

Tegoroczne targi JCK Show odbywały się od 30 maja do 3 czerwca. W dwupoziomowej hali wystawiło się prawie 3000 wystawców a odwiedziło je około 27000 kupców. Mimo obaw organizatora (związanych z kryzysem politycznym w Iraku) frekwencja była podobna jak w zeszłym roku.

Targi w Las Vegas są największą imprezą jubileuszką w USA, a ich ważną cechą jest staranna kwalifikacja kupców uprawnionych do odwiedzenia imprezy. Powoduje to, że uczestnikami targów jest bardzo wyselekcjonowana i profesjonalna publiczność. Targom towarzyszy fachowy program bezpłatnych seminariów, skoncentrowanych na tematyce marketingowej, pracowniczej, finansowej oraz handlu internetowego.

W stosunku do ubiegłego roku dokonano wielu zmian organizacji hal wystawienniczych, dbając o łatwiejszą orientację zwiedzających na dużej powierzchni wystawy. Dywany, kwiaty, ławeczki, stoły i dystrybutory wody tworzyły przyjazną atmosferę. Wyższy był również poziom aranżacji stoisk i zabudowy targowej wyraźnie można zaobserwować wpływ europejskiego stylu wystawiania się. Ekspozycja została podzielona tematycznie na sektory: międzynarodowy 20 wystąpień narodowych (w tym polskie), kamieni szlachetnych świata, diamentów, zegarków, projektantów, biżuterii luksusowej, galerii wybranych marek światowych, wybranych markowych producentów amerykańskich, producentów biżuterii z platyny oraz sekcja nowości rynkowych.

Polska grupa wystawców liczyła 5 firm z Gdańska, prezentujących biżuterię z bursztynem. Nasze stoisko narodowe było zlokalizowane przy głównym

ciągu komunikacyjnym, przez co zwracało uwagę wielu osób, zwłaszcza tych, które wcześniej nie miały kontaktu z biżuterią bursztynową. Polscy wystawcy oceniają pozytywnie rezultaty handlowe targów odczuwało się zainteresowanie kupców, którzy składali zamówienia jak i robili konkretne zakupy.

Ważną i nową formą promocji było „Polskie Bursztynowe Śniadanie” „Polish Amber Breakfast” poranne spotkanie dla kupców i gości Stowarzyszenia Bursztynników, sponsorowane i zorganizowane przez Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Los Angeles. W spotkaniu wzięło udział około 20 osób a w wśród nich kilka o znaczącej pozycji w handlu diamentami w Izraelu i USA. Zaprezentowaliśmy materiały o polskich targach i film z pokazów mody na Gali Jubilerskiej był czas na wspominki i miłe rozmowy o kraju i interesach, a gośćmi zaopiekował się serdecznie konsul, pan Piotr Kozak z żoną.

Polska grupa w Las Vegas. Po lewej stronie Konsul RP w Los Angeles Pan Piotr Kozak. Fot. Ewa Rachoń

Działalność Stowarzyszenia

Elżbieta Sontag

CHIBIMART & CHIBIDUE, MEDIOLAN 2003

W dniach 06-09 czerwca 2003 roku odbywały się w Mediolanie targi dodatków do mody i ozdób jubilerskich - Chibidue oraz targi sztuki etnicznej, wyrobów rękodzielniczych, akcesoriów naturalnych oraz produktów aromaerapeutycznych - Chibimart. Miejscem targów były trzy hale w ogromnym kompleksie targowym „Fiera Milano Internacional” (usytuowanym niedaleko centrum miasta) w których wystawiało się w sumie 271 firm (118-Chibidue, 153-Chibimart).

W czasie targów odbywał się konkurs na projekt biżuterii w czterech kategoriach, w których wyroby miały być wykonane z różnych materiałów:

- „Dusza Ziemi” bursztyn
- „Błyszcząca Zima” kryształ
- „Zimowe Bańki” szklane perły
- „Prymitywne Dodatki” skóra i futro

Włosko-polska izba handlowa wystąpiła z propozycją, aby MSB było fundatorem nagrody w kategorii „Dusza Ziemi”. Zarząd przyjął propozycję, a Stowarzyszenie otrzymało bezpłatne stoisko w hali targów Chibidue oraz organizatorzy pokryli koszty pobytu przedstawiciela zarządu. Jako reprezentant MSB i jednocześnie członek jury oddelegowana została Elżbieta Sontag. Nagrodę, w sumie 2 kg surowego bursztynu, przekazały Firmy Ambermoda, Art. 7, Enzo.

Były to targi drobnej biżuterii, świecidełek, kolorowych drobiazgów, plażowych dodatków a także różnego rodzaju wyrobów etnicznych i ekologicznych. Wśród wystawców były również cztery firmy, które oferowały drobną biżuterię z bursztynem. Duży, naturalny bursztyn był dla tego środowiska zupełnie nowy. Nasze stoisko wzbudzało zainteresowanie przechodzących, ale tylko od strony informacyjnej a nie handlowej. Podobnie reagowali organizatorzy targów jak i Włoskie media. Wiek bursztynu, jego właściwości, bogactwo barw i inkluzji były dla nich czymś zupełnie nowym. Było to wyraźnie widoczne w pracach konkursowych. W kategorii biżuterii z bursztynem rywalizowały cztery prace, które wskazywały, że bursztyn dla włoskich artystów jest materiałem nieznanym. Jednogłośnie zwycięzcą został Sergio Murgia z firmy „Rejoice”, który wykonał naszyjnik i bransoletę z dużych, jedynie lekko wypolerowanych, warstwowych bryłek z centralnie umieszczoną srebrną muszlą.

Wydaje mi się, że cel promocji bursztynu został osiągnięty... a przynajmniej jego pierwszy etap zaciekawienie Włoskich odbiorców. W programie „M.O.D.A” prezentowanym przez kanał La7

(22.06.2003 roku o godz.22) ukazał się krótki wywiad, w którym z długiego materiału włoska telewizja wybrała fragmenty, w których prezentowałam cechy charakterystyczne bursztynu i mówiłam o jego właściwościach. Wybrane fragmenty podkreślały, że celem naszego Stowarzyszenia jest troska o bursztyn i jego naturalne piękno.

Niestety, zupełnie nieudaną była strona handlowa. Na stoisku stowarzyszenia zdecydowała się wystawiać również firma Enzo. Pan Przemysław Krata, który reprezentował firmę, ocenił targi jako imprezę totalnie nietrafioną z co najmniej 3 powodów

„...złej lokalizacji stoiska zaproponowanego przez organizatora (było ono na końcu ostatniej hali, do której prawie nikt nie wchodził, szczególnie, że nie była ona przeznaczona do sprzedaży jak dwie pozostałe, więc kupcy nie mieli czego szukać)

specyfiki rynku włoskiego nastawionego na bardzo tanie wyroby niskiej jakości (plastik, sztuczne kamienie, kolorowe świecidełka), a my zaprezentowaliśmy biżuterię drogą i wysokiej klasy rodzaju kupców odwiedzających targi nie kupujących hurtowych ilości towaru do dalszej odsprzedaży, ale chodzących z walizeczka na kółkach i szukających drobiazgów do swoich butików”

Można przypuszczać, że taka sytuacja będzie miała miejsce jeszcze przez kilka edycji targów. Wydaje mi się, że kolejne włoskie targi należy wykorzystywać jako imprezę promocyjną a nie handlową. Pani komisarz Targów Chibimart i Chibidue sugerowała zorganizowanie na zimowej edycji sesji referatowej poświęconej bursztynowi jednak trudno przewidywać jak rozwinie się współpraca.

Jednogłośnie zwycięzca w kategorii „Dusza Ziemi”

Działalność Stowarzyszenia

Ewa Rachoń

DZIEŃ BURSZTYNU

Już po raz czwarty w czasie Jarmarku Św. Dominka odbył się Dzień Bursztynu. Tradycyjnie, został on zorganizowany na Targu Węglowym, w drugą sobotę Jarmarku i jak co roku przygotowany został przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztynników we współpracy z Międzynarodowymi Targami Gdańskimi. Celem tych corocznych spotkań jest zapoznanie turystów i mieszkańców Gdańska z metodami pracy wytwórców i projektantów biżuterii z bursztynem, rozpowszechnienie wiedzy o bursztynie a przede wszystkim wspólna zabawa. Towarzyszy temu nadrzędny cel - zbieranie pieniędzy dla Muzeum Bursztynu przy Muzeum Historycznym Miasta Gdańska.

Fot. Studio Polska Biżuteria

Po raz kolejny wystawiona została piaskownica pełna bursztynu, która cieszyła się ogromnym powodzeniem wśród 8-12 latków. Nowością było poławianie kasiorkiem bursztynu z dna basenu. Podczas ulicznych warsztatów projektowania biżuterii z bursztynem **dekorowaliśmy kobietą i męską sylwetkę**. Znani projektanci przyłożyli ręki kreując ciekawą i unikatową biżuterię oraz służyli fachową pomocą mniej wprawnym uczestnikom zabawy. Materiałem nadrzędnym był oczywiście bursztyn, który łączono ze sznurkiem i drutem.

Jacek Baron i Ewa Rachoń dekorujący kobietą rękę.
Fot. Studio Polska Biżuteria

Efekt całodziennego pracy można oglądać w zbiorach Muzeum. Muzeum przekazany został również stempel okolicznościowy - zaprojektowany i wykonany przez Ewę i Andrzeja Reichelów oraz kwota w wysokości 526zł, którą uzyskaliśmy w wyniku licytacji 3 srebrnych monet Ambereuro (wybitych przez firmę Art. 7) oraz ze zbiórki pieniędzy zorganizowanej przez Stowarzyszenie Bursztynników i Bursztynowe Centrum z Sobieszewa.

Za pomoc w przygotowaniu imprezy gorące podziękowania należą się licznej grupie firm i osób, które ofiarowały surowiec bursztynowy oraz biżuterię przeznaczoną na nagrody dla poszukiwaczy i poławiaczy bursztynu oraz dla uczestników konkursów wiedzy o bursztynie i plastycznym. Wszystkim bardzo dziękuję w imieniu ekipy przygotowującej Dzień Bursztynu.

Lista Sponsorów:

Jacek Baron
Tadeusz Befinger
Wiesław i Gabriela Gierłowsky, Bursztynowa Hossa
Eugeniusz Gowkielewicz, GEDAN
Marek Gutowski, Art. GUTOWSKI
Giedymina Jabłoński
Wojtek Kalandyk, Art. 7
Jarosław Kupień i Józef Soszyński, ENZO
Jacek Leśniak, VENUS
Jarosław Lis, KOLIA
Stefan Plota, STENEX
Helena i Jan Podzorscy, HELENA
Adam Pstragowski, SILVER& AMBER
Ewa i Andrzej Reichel
Piotr Szulca i Piotr Szymański, IMAGE SILVER

okolicznościowa pieczęć
wykonana i
zaprojektowana przez
Ewę i Andrzeja Rajchel

Eugeniusz Gowkielewicz pomaga
Panience z Okienka w projektowaniu
biuterii. Fot. Studio Polska Biżuteria

Wydarzenia

Ewa Rachoń

BASELWORLD

Pod taką, nową nazwą i z nowym logo tegoroczna edycja targów w Bazylei wieńczyła kilkuletnią transformację utrwalającą rangę największej międzynarodowej imprezy przemysłu zegarmistrzowskiego i jubilerskiego na świecie. Hala zegarków poddana kilka lat temu przebudowie, nowy hotel na placu targowym, łączniki między halami, wysoki standard aranżacji stoisk, elektroniczna kontrola biletów - to od strony technicznej. Zasadniczą zmianą organizacyjną było przeniesienie znacznej grupy wystawców prezentujących produkty niemarkowe oraz wystąpienia narodowe do Zurychu. Jedna impreza, dwie lokalizacje pod takim hasłem promowano imprezę dostosowując się do obietnicy złożonej przeniesionym wystawcom. Organizatorzy dołożyli wszelkich starań by zapewnić wygodne i sprawne połączenie między miastami, odpowiednią promocję i dobre warunki techniczne w nowej hali w Zurychu. Zagrożenie wirusem SARS zniweczyło te wysiłki. W przeddzień rozpoczęcia targów rozegrał się nieopisany dramat wystawców z Hong Kongu, Singapuru, a także organizatorów imprezy. Władze kantonalne podjęły decyzję o zakazie wystawienia się firm z rejonów zagrożonych wirusem, o czym powiadomiono w przeddzień rozpoczęcia targów. Zakaz objął 5000 osób i ponad 300 wystawców. Procesy o odszkodowania będą się jeszcze pewnie ciągnąć długo i pod znakiem zapytania stanęła przyszłoroczna edycja salonu w Zurychu.

Bazylea odczuła 22 % spadek liczby kupców związany z wojną w Iraku i efektem SARS, jednak intensywna praca wrzała we wszystkich halach, z

koronnym przemysłem zegarmistrzowskim na czele. Ekskluzywne marki jubilerskie, najwyższej klasy wyroby z metali szlachetnych, kamienie jubilerskie i propozycje wzornicze w coraz silniejszym odniesieniu do trendów obowiązującej w świecie ubioru mody.

Znane marki świata kosmetyków i mody zajmują też mocne pozycje w branży zegarmistrzowskiej i jubilerskiej. Bulgari dla przykładu zappełnił dawną halę maszyn swoją ofertą. Najlepsze nazwiska, najlepsze firmy, a wśród nich Faberge z panią Heidrun Mohr Mayer, fundatorką Bursztynowego Jajka na Milenium Gdańska, Michael Zobel z nową kolekcją różnobarwnej biżuterii z opalami, diamentami oraz z kwarcu z rutylenem. A bursztyn - obecny a jakże, choć niestety śladowo.

Znany niemiecki projektant Georg Spreng wywodzący swą świetną karierę z wzornictwa przemysłowego, zaproponował wielkich wymiarów pierścien z klarowanym na cytrynowo bursztynem fasetowanym i złotą oprawą zwieńczoną czterema diamentami.

Dlaczego bursztyn w takiej formie? spytałam.. „To

kamień z piękną tradycją ale wydawał mi się strasznie nudny i tradycyjny, chciałem to przełamać” - odpowiedział autor. Efekt wspaniały.

Po raz pierwszy w centrum designerskim wystąpił Marcin Zaremski, jedyny wystawca, projektant z Polski. Ocenia swój udział w imprezie pozytywnie i traktuje jako początek długofalowej inwestycji w obecność na światowym, markowym rynku. Życzymy powodzenia.

Bursztyn był również pięknie prezentowany na stoisku Cool Design Ryszarda Kulczyńskiego, który prezentuje kolekcję starannie dobranych eksponatów biżuterii, inkluzji, rzeźb, i przedmiotów dekoracyjnych wykonanych z różnego rodzaju i pochodzenia bursztynu. W Zurychu spotkałam firmę Amber by Mazukna z Litwy. Mimo, że tylko jedno piętro z przewidywanych trzech funkcjonowało normalnie pan Zenon Mazukna pozytywnie ocenił swój udział w targach, mówiąc, że dotychczasowe kontakty rokują dobre zamówienia.

Targi wyrobów luksusowych w Bazylei z pewnością przewyższają możliwości jakościowe i technologiczne naszej dzisiejszej produkcji, jednak tylko tutaj można dowiedzieć się, na jakim etapie znajdują się najlepsi w branży i zobaczyć, do czego należy dążyć.

Puste stoiska wystawców z Hong Kongu. Fot. Ewa Rachoń

Wiesław Gierłowski

BURSZTYN W SZTUCE DEKORACYJNEJ MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA POŚWIĘCONA REKONSTRUKCJI BURSZTYNOWEJ KOMNATY W PAŁACU KATARZYNY, CARSKIE SIOŁO 28-29 LIPCA 2003

Referaty

1. Mogens Bencard, Kopenhaga Bursztynowa kolekcja zamku Rosenborg w Kopenhadze.
2. Winfried Baer, Berlin Bursztynowe żyrandole od początku XVII do połowy XVIII wieku.
3. Georg Ottomeyr, Berlin Bursztyn i polityka. Dyplomatyczne prezenty dworu pruskiego (do 1713 r.).
4. Wiesław Gierłowski, Gdańsk Gdański ośrodek artystycznej wytwórczości bursztynowej dawniej i dziś.
5. Zoja Kostiaszowa, Kaliningrad Wpływ tradycji artystycznej obróbki bursztynu w XVII i XVIII wieku na współczesną sztukę bursztynu w Okręgu Kaliningradzkim.
6. Irina Uchanowa, Petersburg Rzeźbione fajki bursztynowe w zbiorach Państwowego Ermitażu.
7. Gisela Framke, Dortmund „Mity Bursztynowej Komnaty”: dwie wystawy poświęcone historii i percepcji unikalnego dzieła sztuki.
8. Aleksander Żurawlow, Petersburg Koncepcja rekonstrukcji Bursztynowej Komnaty.
9. Aleksander Kryłow, Petersburg Problemy konserwacji bursztynowych panneaux.
10. Alexander Shedrinsky, Nowy Jork „Ósmy cud świata” wskrzeszony...

Obrady sesji rozpoczął Burghardt Göres z Berlina, Dyrektor Zarządu Pruskich Zamków i Parków. Wygłosił on referat nie objęty programem pt.: „Jak powstała Bursztynowa Komnata w Brandenburgii-Prusach. Legendy i rzeczywistość”. Göres zaprzeczył autorstwu projektu gdańszczanina Andreasa Schlütera w odniesieniu do zaginionego wystroju Komnaty i sprowadził do minimum rolę mistrzów gdańskich w realizacji tego projektu. W efekcie uznał Bursztynową Komnatę za czysto pruskie dzieło sztuki.

Pozostali trzej prelegenci niemieccy omawiali tematykę społeczno-polityczną, podnosząc zasługi niemieckich książąt w fundowaniu i propagowaniu bursztynowych dzieł sztuki, pomijając przy tym znaczenie sprawności działania cechów rzemieślniczych w miastach pomorskich.

Prelegenci rosyjscy skupili się na problematyce rekonstrukcji wystroju i jego przyszłej konserwacji. Bardzo ciekawy referat Duńczyka Mogensa Bencarda przybliżył sylwetkę mistrza Gottfrieda Wolframa, twórcy pierwszych wielkich elementów Bursztynowej Komnaty, przytaczając dane

biograficzne Wolframa (z Archiwum Państwowego Danii) w tym informację o tym, iż kwalifikacje zawodowe zdobył on w latach 70-tych XVII wieku pracując w gdańskim warsztacie Mikołaja Turaua.

Alexander Shedrinsky z Nowego Jorku krytycznie ocenił sposób barwienia kształtek bursztynowych w zrekonstruowanym wystroju oraz system oświetlenia i wentylacji Komnaty, co spotkało się z wyraźną niechęcią gospodarzy.

Moje uwagi o niewłaściwym przedstawieniu tła historycznego przez autorów niemieckich i rosyjskich zostały pominięte milczeniem, choć w całości wydrukowane w opublikowanym już tomie referatów tej sesji. Dała się odczuć wyraźna nierównowaga udziału przedstawicieli nauki polskiej, choć organizatorzy skierowali liczne zaproszenia do polskich instytutów i muzeów.

Obrady sesji naukowej w dniu 28 lipca 2003 r. w Pałacu Katarzyny w Carskim Siole. Fot. Gabriela Gierłowska

Joanna Grądzawska

NOWE EKSPONATY W ZBIORACH MUZEUM BURSZTYNU

Muzeum Bursztynu, Oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska, realizuje swój program utworzenia siedziby w Zespole Przedbramia ulicy Długiej jak również projekt wielozagadnieniowej ekspozycji.

Zgodnie z oczekiwaniami turystów staramy się utworzyć ekspozycję obejmującą tematy historyczne, związane ze sztuką dawną, oraz współczesną, przyrodą i geologią.

Bardzo trudno pozyskać obiekty sztuki dawnej mimo to skrupulatnie ich poszukujemy. Rozbudowujemy również kolekcję obiektów współcześnie wykonywanych, które stanowić będą trzon zbiorów.

Wydarzenia

Flakonik, XVII/XVIII

Muzeum pozyskuje obiekty na zasadach wypożyczeń, darowizn, depozytów oraz zakupów.

Prowadzimy kwerendę w antykwariatach, muzeach w Polsce oraz poza granicami kraju. Uzyskane w ten sposób informacje są niezbędne dla utworzenia ekspozycji.

Prosimy o kontakt i wszelkie informacje na temat pozyskiwania zbiorów do Muzeum Bursztynu Oddziału Muzeum Historycznego Miasta Gdańska.

Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Oddział Muzeum Bursztynu,

80-831 Gdańsk, ul. Długa 47

tel. (058) 7679115, fax. (058) 7679102

tel. kom; 0 605 950 848

e-mail: bursztyn@mhmg.gda.pl, www.mhmg.gda.pl

Nowe obiekty w zbiorach Muzeum Bursztynu:

Sztuka dawna:

fajka z figurką chłopca z psem, pianka morska, bursztyn, XIX/XX w.

flakonik, bursztyn, XVII/XVIII w., rejon państw hanzeatyckich

obraz, gwasz, tektura, oszklona w złożonej ramie, syg. G. Wywiórski "Poławiacz bursztynu"

Sztuka współczesna:

Elżbieta i Marek Pawłowscy: Radio (srebro, bursztyn)

Józef Soszyński: Wisior, Pierścione, Wisior "Serce drzewa" (bursztyn, drewno)

Danuta i Mariusz Gliwińscy - Naszyjnik (bursztyn, srebro)

Mariusz Drapikowski - Rzeźba martwa natura „Patera z owocami” (bursztyn, srebro, srebro złożone, marmur indyjski)

Fajka z figurką chłopca z psem

Barbara Kosmowska-Ceranowicz

SEMINARIUM NA TARGACH AMBERMART 2003

Tegoroczne czwarte Międzynarodowe Targi Bursztynu "Ambermart" odbywają się w X jubileuszowym roku Międzynarodowych Targów Bursztynu Biżuterii i Kamieni Jubilerskich. Chcąc z tego tytułu nadać im szczególną rangę zaproszeni zostali w gdańskie targowe gościnne progi przedstawiciele Grupy Roboczej do Badań Mineralów Organicznych Międzynarodowego Towarzystwa Mineralogicznego (WGOM IMA) wraz z obecnym przewodniczącym grupy prof. Norbertem Vávra z Austrii. WGOM swoje doroczne obrady będzie prowadzić na terenie targów jak również uczestniczyć w seminarium „BURSZTYN W GDAŃSKU”, na które organizatorzy zapraszają: 23.08.2003 o godz. 12.30.

Przedmiotem seminarium będą wyniki badań bursztynu metodami fizyko-chemicznymi, geologicznymi i archeologicznymi wg zaproponowanego przez organizatorów programu: Barbara Kosmowska-Ceranowicz (Muzeum Ziemi, Warszawa): Aluwialne (czwartorzędowe) nagromadzenia bursztynu w rejonie Gdańska

Aniela Matuszewska (Uniwersytet Śląski, Katowice): Porównanie struktury wybranych żywic kopalnych z użyciem metody Py-GC/MS niektóre aspekty

Ryszard Mazurowski (Uniwersytet Warszawski): Rola Żuław Wiślanych w rozwoju prehistorycznego bursztyniarstwa i kontaktów wymiennych z interierem

Norbert Vávra (Uniwersytet we Wiedniu): Niektóre bursztynopodobne minerały organiczne przegląd krytyczny z punktu widzenia chemii i mineralogii

Waltraud Winkler (Uniwersytet w Salzburgu): Zastosowanie spektroskopii FT-Raman (fourierowsko-ramanowskiej) do żywic kopalnych i potencjalnych imitacji

M. Kedves (Uniwersytet w Szeged): Badania w obrazie LM i TEM górnokredowego ajkaitu z Węgier

Za pomocą trzech posterów zapoznamy się (1) z nowymi wynikami badań bursztynu bitterfeldzkiego, (2) inkluzjami z dawnej kolekcji Königsberskiej oraz (3) z programem ich konserwacji w opracowaniu Güntera Krumbiegela.

Czwarty poster dotyczy badań IRS chińskich rzeźb z dawnych zbiorów Königsberskich i innych wg badań Barbary Kosmowskiej-Ceranowicz.

Seminarium jak wszystkie dotychczasowe, organizuje MTG wraz z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Bursztynników oraz z Muzeum Ziemi PAN. Tym razem od strony merytorycznej przy współudziale WGOM IMA.

W maju 1985 r. w Idar-Oberstein, odbywał się Zjazd Niemieckiego Towarzystwa Gemmologicznego na czele z prof. H. Bankiem oraz konferencja Komisji Kamieni Szlachetnych IMA. Z inicjatywy

wiceprzewodniczącego komisji IMA S. Sawkiewicza utworzono grupę roboczą do badań bursztynu (Working Group on Amber - WGA), która w dalszych latach przekształciła się w grupę roboczą do badań minerałów organicznych (WGOM Working Group on Organic Minerals). W założeniu grupa ta miała stanowić platformę współpracy naukowej w dziedzinie badań sukcyntu i innych żywic kopalnych i skupiać badaczy po jednym reprezentującym 10 państw zajmujących się badaniami bursztynu. Zadania członków (wybranych i zaproszonych przez inicjatora grupy) miały obejmować trzy dyscypliny naukowe: chemię, mineralogię i geologię, a najważniejsze cele postawione członkom to ustalenie standardowych wzorców dla charakterystyki żywic kopalnych, weryfikacja nazw, opracowanie metod badawczych, dokumentacja rozprzestrzenienia bursztynu w przyrodzie i prace nad bibliografią.

W Idar-Oberstein Grupa do Badań Bursztynu powstała z udziałem S. Sawkiewicza z Instytutu Oceanologii AN ZSRR z Petersburga, N. Vávry z uniwersyteckiego Instytutu Paleontologii w Wiedniu (z ówczesnego wyboru wówczas sekretarza, dziś przewodniczącego), R. Rottländera z Instytutu Prehistorii w Tübingen (Niemcy) i B. Kosmowskiej-Ceranowicz z Muzeum Ziemi PAN w Warszawie.

Obrady „Grupy” nie pierwszy raz odbywają się w Polsce. W 1988 r. odbyły się w ramach 6 Spotkania „Bursztyn i osady bursztynonośne” w Muzeum Ziemi PAN w Warszawie i zaowocowały bogatym materiałem drukowanym w Pracach Muzeum Ziemi. Podobnie materiały z seminarium Ambermartu 2003 w Gdańsku będą dostępne na łamach czasopisma Muzeum Ziemi.

Stawomir Fijałkowski

W KRĘGU SKOJARZEŃ

W połowie maja w Galerii Sztuki w Legnicy miał miejsce wernisaż wystawy prezentującej wybór prac nadesłanych na Międzynarodowy Konkurs Sztuki Złotniczej „KRAĞ”. Jak zwykle dał on pretekst do dyskusji i komentarzy. Wystawa w ciągu najbliższego roku prezentowana będzie w wielu miejscach w Polsce. Równolegle do wernisażu konkursu odbyły się liczne imprezy towarzyszące, m.in. prezentacja prac studentów z Barcelony i Tallina, wystawy indywidualne (E. Knobel i W. Mattar) oraz sesja naukowa poświęcona zagadnieniom najszerzej rozumianego złotnictwa. Niezwykłą zaletą wystaw, organizowanych

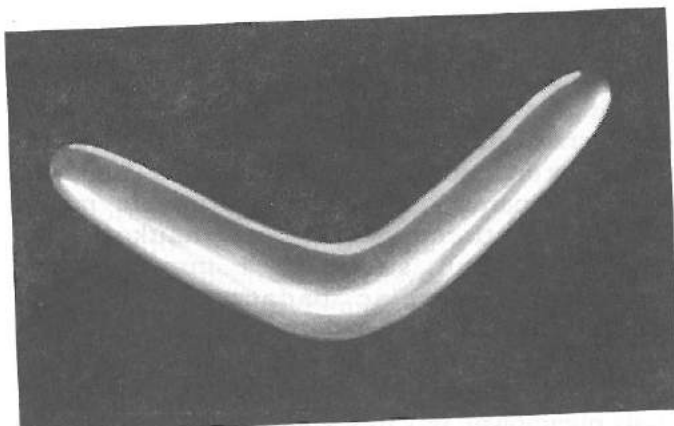
nieprzerwanie od niemal 25 lat przez legnicką Galerię Sztuki jest fakt, że każdej z nich towarzyszy starannie przygotowany katalog. Tym samym ewolucja złotnictwa artystycznego jest chyba najlepiej udokumentowanym procesem w historii rozwoju współczesnej sztuki użytkowej w Polsce. Przyjęta trzy lata temu i konsekwentnie kontynuowana formuła wstępu do katalogu opracowywana na podstawie wypowiedzi samych jurorów zobligowanych do uzasadnienia własnego wyboru jest jednocześnie najbardziej obiektywną formą komentarza nagrodzonych prac, tym cenniejszą, że dokonana na podstawie natychmiastowych wrażeń notowanych zaraz po finałowej selekcji. Wszystkim zainteresowanym polecam lekturę zamieszczonych w katalogu komentarzy jurorów w tym także uznanych, międzynarodowych autorytetów, artystów ze światowej „pierwszej ligi” Georg’a Dobler’a z Niemiec i Philip’a Sajat’a z Holandii - i oczywiście do ich weryfikacji w kontekście własnych wyborów najciekawszych prac reprezentowanych na wystawie (katalog można zamówić: galeria.sztuki@pro.onet.pl).

Moją osobistą satysfakcją jest to, że zaproponowany przeze mnie temat: „KRAĞ”, jako definicja otwarta na wszelkie możliwe interpretacje semantyczne, artystyczne i filozoficzne, okazał się trafiony. Potwierdzają to nadesłane prace i wiość skojarzeń, którymi posługiwali się ich twórcy odnoszący się w swych wypowiedziach do tematu konkursu. Rzeczywiście temat nie był łatwy, ponieważ nie dawał pretekstu do prostych i jednoznacznych odpowiedzi. Skojarzeniowa „łopatologia” nakazywałaby utożsamianie „kręgu” z „okręgiem” zamkniętą figurą geometryczną, ograniczając swobodę poszukiwań poprzez rozstaw cyrkla, przekrój rygla lub średnicę wykrojnika. Okazało się jednak, że twórcy w zdecydowanej większości zdołali uniknąć interpretacyjnych pułapek odwołujących się do dosłowności. Dużą grupę prac stanowiły realizacje o przekonywującej jakości estetycznej, wykazujące wrażliwość na ekspresję materiału: Giedymin Jabłoński (Polska), Simona Kafkova (Czechy), Agnes Kainz (Portugalia), Barbara Schmidt (Niemcy). Mimo pozornego wyczerpania się zinnego i bezosobowego języka geometrii są na wystawie prace łączące technologiczną i konstrukcyjną dyscyplinę z prawdziwie autorskim charakterem wypowiedzi: Karin Seufert (Niemcy), Reda Alekniene (Litwa), Jifi Šibor (Czechy), Yoko Takirai (Włochy). Szeroko reprezentowane są na wystawie odważne poszukiwania zaskakujących kontekstów interpretacyjnych: Janusz Glinicki (Polska), Eugeniusz Gowkielewicz i Marta Bogusz (Polska),

Wydarzenia

Tadas Deksnys (Litwa), Aneta Lis-Marcinkiewicz (Polska). Pojawiło się także kilka projektów, które - jako opozycja do wymienionych wcześniej tendencji stylistycznych i conceptualnych - zwróciły na siebie uwagę ze względu na postmodernistyczny dystans i ironię oraz lekkość i bezpretensjonalność dowcipu: Joanna Dzienisowicz (Polska), Anna Łukowska (Polska) oraz moja ulubiona praca - stylizowane na Faberge, zdobione kunsztownym, choć karykaturalnym ornamentem jajka wydmuszki: Kristiina Laurits (Estonia). W generalnej opinii osób przeważał pogląd, że wystawa „KRAĞ” jest jedną z najlepszych prezentacji współczesnego, autorskiego złotnictwa w Polsce.

Biżuteria artystyczna przynajmniej w Europie dawno przestała być postrzegana jako dziedzina rzemiosła artystycznego, ale bardziej nawet niż akademickie malarstwo lub rzeźba aspiruje do roli współczesnego dzieła sztuki. Noszona przez użytkownika na ciele i wystawiona na konfrontację ze spojrzeniami kolejnych odbiorców jest postrzegana jako środek interaktywnej, pozawerbalnej komunikacji. Uwzględniając ten aspekt artystycznej wypowiedzi, temat kolejnego konkursu będzie brzmiał: Short Message Silver. Hasło to, dosłownie i w przenośni, odnosi się do problemu wzajemnej komunikacji, wymuszając jednocześnie na nadawcy/twórcy niezbędną dyscyplinę i precyzję wypowiedzi (dokładnie jak tytułowy SMS).

Praca Marty Bogusz i Eugeniusza Gowgielewicza

Praca Giedymina Jabłońskiego

Historia sztuki

Wiesław Gierłowski

WPLYW DEKORACJI ŚCIAN BURSZTYNOWEJ KOMNATY NA PROJEKT I TECHNIKI WYKONANIA OŁTARZA W BAZYLICE ŚW. BRYGIDY W GDAŃSKU

Skomplikowane dzieje powstania wystroju Bursztynowej Komnaty i dramatyczny przebieg jej rabunku w roku 1941, który doprowadził do późniejszego zaginięcia arcydzieła oraz sensacyjny przebieg wieloletnich poszukiwań budzą żywe zainteresowanie na całym świecie.

Poza najbardziej zainteresowanymi ośrodkami: petersburskim i kaliningradzkim temat ten budzi także emocje w Gdańsku, a to z racji pamięci o wywodzących

się z tego miasta autorach głównych elementów wystroju Komnaty.

Nie bez znaczenia jest pamięć o stosunkowo niedawnej ekspozycji ruchomego wyposażenia Komnaty na wystawie urządzonej w Gdańsku przez firmę Moritz Stumpf, która zrealizowała ostatnią gruntowną konserwację wyposażenia tuż przed I wojną światową. Współczesny rozwój bursztynnictwa gdańskiego, na niespotykaną wcześniej skalę, zrodził pomysł budowy dzieła bursztynowego na miarę tego rozwoju. Bezpośrednią inspiracją były prace rekonstrukcyjne prowadzone przez zespół Carskosielskiej Pracowni Bursztynowej.

Rola gdańszczan w stworzeniu bursztynowego gabinetu Fryderyka I

U schyłku XVII wieku twórczość artystyczna bursztynników, zrzeszonych w cechach miast pomorskich: Gdańska, Elbląga i Słupska¹ osiągnęła apogeum. W przeciwieństwie do Königsbergu, gdzie

przeważała wytwórczość nadwornych bursztynników księcia, w miastach pomorskich (a szczególnie w Gdańsku) przeważała produkcja rynkowa dla bardzo szerokiego geograficznie kręgu odbiorców. Skierowana ona była wyłącznie na potrzeby warstw najwyższych: suwerennych władców, magnaterii i kościoła. Szerokie spektrum odbiorców z południa, zachodu i wschodu Europy, od dworu papieskiego i sultańskiego, poprzez nadający ton modzie i przepychowi dwór francuski Ludwika XIV i cesarski Wiedeń, aż po Moskiewski Kreml, stymulowało wszechstronność gdańskiego ośrodka wytwórczego. Wysoki poziom wykształcenia patrycjatu miejskiego, istnienie szkolnictwa na poziomie wyższym², sprawność kształcenia i surowe rygory egzaminacyjne mistrzów cechowych, przy otwartości na przybyszów z innych krajów, pozwoliły Gdańskowi na szybkie wchłanianie przemian w wielkich stylach europejskich.

Zapewne wzgląd ten przeważał w wyborze wykonawców niezwyklego zamysłu księcia-elektora brandenbursko-pruskiego Fryderyka Wilhelma II, który dla uczczenia swej decyzji o mianowaniu się „Królem w Prusach (König in Preussen) Fryderykiem I” postanowił zużyć zapasy bursztynu gromadzone przez wieki w zamku Lochstädt na stworzenie unikalnego bursztynowego gabinetu. Mając do dyspozycji własnych nadwornych bursztynników w Königsbergu powierzył zadanie mistrzom cechowym wywodzącym się z Gdańska. Decyzja taka została podjęta w trakcie ostrej fazy wojny handlowej o handel surowcem, która nieustannie toczyła się pomiędzy książętami-elektorami Prus a gdańskim cechem bursztynników. W roku 1700, w momencie podejmowania decyzji o wyposażeniu bursztynowego gabinetu, wygasła umowa na dzierżawę książęcego regale bursztynowego przez gdańskich kupców, wskutek czego pracownie w tym mieście utraciły stałe źródło zaopatrzenia³.

Gottfried Turau i Ernst Schacht byli mistrzami gdańskiego cechu, w którym wcześniej pełnili kadencyjną funkcję „starszego”⁴, natomiast Gottfried Wolfram wezwany do prac w Berlinie z dworu duńskiego w Kopenhadze, według Mogensa Bencarda, kuratora zbiorów bursztynu na Zamku Rosenborg „wywodził się z Polski”⁵, najpewniej także z Gdańska.

Zapewne bezpośrednią decyzję o wyborze wykonawców gabinetu podjął jego projektant, ówczesny dyrektor budowli królewskich, architekt, rzeźbiarz i aranżer wnętrz Andreas Schlüter, który także pochodził z gdańskiego środowiska artystycznego. Utalentowany absolwent tutejszego Gimnazjum Akademickiego, urodzony w 1659 r. swoje pierwsze projekty architektoniczne realizował w Gdańsku. Niektóre z nich ocalały: barokowa

Kaplica Królewska i fasada kamienicy mieszczkańskiej przy reprezentacyjnym placu miasta Długim Targu 7/8 (lata 1678, 82-83), dokumentując młodzienny okres twórczości artysty (wiek od 19 do 24 lat). Przez następnych pięć lat (do roku 1688) Schlüter pracuje jako rzeźbiarz w okolicach Gdańska w katolickich katedrach we Fromborku (nagrobki: Praetoriusa, sekretarza króla Polski Jana III Sobieskiego i prepozyta Adama Konarskiego) i w Oliwie (ołtarz).

Te wczesne prace zapewniły artyście uznanie i karierę na dworze króla Jana III Sobieskiego (rzeźby w pałacu wilanowskim w Warszawie) oraz w spokrewnionej z królem magnackiej rodzinie Żółkiewskich (nagrobki w Żółkwi i Warszawie) i Krasińskich (reliefy i rzeźby figuralne w wielkim pałacu w Warszawie). Szczęśliwym trafem prace Schlütera na terenie Polski (i w Żółkwi, leżącej tuż za granicą w pobliżu Lwowa - rosyjska nazwa Niestierow) ocalały po ostatniej wojnie⁶. Los oszczędził nie tylko dzieła kamienne i stiukowe, lecz także drewniany ołtarz w kościele parafialnym warszawskiej dzielnicy Czerniaków i krucyfiks z kalwińskiego kościoła w Węgrowie. W sumie z sześciu lat pracy na terenie Polski ocalało znacznie więcej dzieł tego autora niż z dwukrotnie dłuższego okresu berlińskiego. Skala i charakter tych dzieł dają znacznie więcej materiału do porównań z koncepcją bursztynowego gabinetu niż późniejsze obiekty architektoniczne z Berlina.

W 1694 r. angażuje Schlütera książę-elektor prusko-brandenburski Fryderyk III na eksponowane stanowisko dyrektora budowli królewskich, realizowanych w tym czasie ze znacznym rozmachem. Pałac Miejski przyszłego króla Prus⁷ Fryderyka I w samym centrum Berlina (zburzony niestety po II wojnie światowej) zaprojektował Schlüter w guście epoki, nadając mu skalę znacznie przekraczającą realne potrzeby administracyjne niewielkiego państwa. W trakcie projektowania wnętrz artysta znający z autopsji możliwości gdańskich warsztatów bursztynniczych opracował projekt gabinetu królewskiego, którego nie mógłby ufundować żaden inny władca z uwagi na niedostatek materiału. Dzięki temu powstało najsłynniejsze dzieło z okresu 11 lat pracy Andreasa Schlütera w Berlinie. Wprawdzie bursztynowy gabinet nie został całkowicie ukończony, lecz realizacja jego podstawowych założeń kompozycyjnych i praktyczne rozwiązanie przez pierwszego wykonawcę prac Gottfrieda Wolframa (sposobu konstrukcji z kruchego tworzywa ogromnych panneaux na środkową strefę ścian) zaowocowały kilkadziesiąt lat później powstaniem wielkiego dzieła - Bursztynowej Komnaty w Carskim Siole, na które złożyła się praca i twórcza inwencja artystów z połowy Europy.

Historia sztuki

Usunięcie Schlütera i Wolframa przed ukończeniem połowy zadania nie pomniejszyło związków tego dzieła z Gdańskiem. W ich miejsce przyszli inni mistrzowie z tego samego ośrodka w osobach Gottfrieda Turaua i Ernsta Schachta, też w końcu przez dwór pruski potraktowanymi z nieuzasadnioną brutalnością. Dramatyczne losy twórców największego bursztynowego obiektu w dziejach świata zapoczątkowały jego legendę i nieustające zaciekawienie. Interesującą wersję tych wydarzeń przedstawił Marek Nowicki w filmie „Fatum”⁸.

Kategoryczny rozkaz następcy na pruskim tronie Fryderyka Wilhelma I wydany w lutym 1712 roku zmusił gdańskich mistrzów do zaprzestania prawie ukończonych prac i zapakowania kompletu jego elementów w wielkie skrzynie, złożone następnie w berlińskiej Zbrojowni (Zeughaus). Od tej czynności na 200 lat urywa się kontakt gdańszczan z dziełem tak wspaniale zapoczątkowanym.

Ogrom prac, koniecznych do przemiany berlińskiego gabinetu w wielką Bursztynową Komnatę według projektu Francesco Bartolomeo Rastrellego, był realizowany przez dworską pracownię w Carskim Siole zorganizowaną i nadzorowaną przez mistrzów z Königsbergu, bowiem Gdańsk przeciwstawiał się w tym czasie carskim planom osadzenia na polskim tronie dynastii Wettynów, okresami w otwartej i krwawej wojnie. Kontrybucje pobierane w Gdańsku przez feldmarszałka Münnicha obejmowały również obiekty bursztynowe, które trafiły później do ruchomego wyposażenia Komnaty (na przykład zachowane do dziś: komódka stołowa, szkatuła z nimfą Dione i wielka szachownica). Taki, przymusowy tryb wzbogacenia kolekcji nie miał oczywiście charakteru współpracy.

Do współpracy doszło natomiast w latach 1911-12 z inicjatywy administracji Pałacu w celu uratowania przed rozpadem kilkudziesięciu przedmiotów wyposażenia, w tym wszystkich pochodzących z kontrybucji. Gdańskiej firmie „Moritz Stumpf” powierzono wykonanie prac konserwatorskich, które zostały wykonane sprawnie i bez opóźnień. Pomysł wzmocnienia konstrukcji nadwątlonych zabytków dyskretnie wprowadzonymi (niewidocznymi z zewnątrz) katownikami srebrnymi, zastosowane spoiwa i warstewki ochronne na powierzchni i doskonale uzupełnione ubytki zyskały pełne uznanie zleceńodawcy prac. Prace wykonywano w siedzibie firmy „Stumpf” w samym centrum Gdańska, w kamienicy przy ul. Długiej 16 i przy okazji te wybitne przykłady nowożytnego bursztynnictwa artystycznego prezentowano mieszkańcom miasta na powszechnie dostępnej wystawie⁹.

Dobra ocena prac przy obiektach ruchomych skłoniła kancelarię carską do zlecenia te

też gdańskiej firmie pełnej konserwacji wystroju ścian Bursztynowej Komnaty. Był to zresztą w tym czasie jedyny potencjalny wykonawca takiego zakresu prac - firmy z Berlina, Paryża i Rygi nie podjęły się tego zadania. Na podstawie przedłożonego przez firmę „Moritz Stumpf & Sohn” projektu i kosztorysu prac przewidziano zrealizowanie ich w gdańskiej pracowni, a zlecenie w tym przedmiocie wręczył osobiście Car Mikołaj II właścicielowi firmy w roku 1913. W gdańskiej prasie wyrażano radość z powodu spodziewanej możliwości ujrzenia arcydzieła, szykowano odpowiednie pomieszczenia do pracy i ekspozycji odnowionych elementów, lecz na przeszkodzie stanął konflikt zbrojny z roku 1914, obejmujący nie tylko Rosję i Niemcy.

W ostatnich dziesięcioleciach zainteresowania Bursztynową Komnatą podtrzymywały poszukiwania prowadzone w okolicach Gdańska, szczególnie na zatopionym „Wilhelmie Güstloffie” oraz w Pasłeku i Słobitach, siedzibie książąt Zu Dohna¹⁰. Uniwersytet Gdański poświęcił losom Komnaty sesję naukową z udziałem badaczy polskich i rosyjskich.

Projekt budowy nadstawy ołtarzowej w prezbiterium kościoła św. Brygidy jego realizacja do końca 2002 roku

Bardzo szybki rozwój wytwórczości bursztynowej po roku 1990, kiedy nastąpiła radykalna zmiana ustroju gospodarczego i związana z nią pełnia swobody w prowadzeniu handlu zagranicznego przez wszystkich producentów (nawet najmniejszych, jednoosobowych), pozwolił w ciągu 10 lat na powiększenie wartości eksportowanych wyrobów bursztynowych (głównie biżuterii srebrnej dekorowanej kamieniami bursztynowymi) z 4 milionów dolarów w roku 1989 do 290 milionów w roku 1999. Zatrudnienie w tej dziedzinie produkcji wzrosło przez to dziesięciolecie z 680 osób do około 9100¹¹. Dane te odnoszą się do niewielkiego terytorialnie regionu wokół ujścia Wisły stanowiącego ośrodek powiązany licznymi zależnościami kooperacyjnymi i społecznymi. W stowarzyszeniu bursztynników, zrzeszającym najbardziej aktywnych producentów zrodziła się inicjatywa powrotu do tradycji posiadania własnej kaplicy w jednym z zabytkowych kościołów gdańskich. Wzorem miała być kaplica istniejąca dawniej (w wiekach XV-XVI) w kościele Najświętszej Marii Panny. Inicjatywę tę rozwinął proboszcz parafii św. Brygidy w Gdańsku prałat Henryk Jankowski proponując zamiast małej kaplicy budowę wielkiej nadstawy ołtarzowej w prezbiterium swego kościoła. Budowa ta jest wspólną fundacją nie tylko bursztynników, lecz kilku innych grup zawodowych, realizowaną w całości z darowizn i pracy społecznej wykonawców¹².

Autorem wstępnej koncepcji formy nadstawy ołtarzowej jest bursztynnik Mariusz Drapikowski z Gdańska, który wcześniej wykonał kilka dużych obiektów bursztynowych dla parafii św. Brygidy, w tym krucyfiks podarowany w roku 2000 papieżowi oraz monstrancję o wysokości 176cm¹³ z bursztynową glorią i reservaculum z jednej kropki bursztynu.

Wstępna koncepcja nadstawy ołtarzowej została w toku prac zespołu artystów-plastyków i historyków sztuki, kierowanego przez profesora rzeźby gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych Stanisława Radwańskiego, przekształcona na projekt aranżacji wnętrza całego prezbiterium.

W myśl tego projektu dekoracja bursztynowa prezbiterium przebiega w połowie jego głębokości po łuku pomiędzy bocznymi ścianami i sięga od posadzki do sklepienia, wyraźnie dominując w całej przestrzeni prezbiterium.

Układ taki wykazuje pewne podobieństwo z widokiem Bursztynowej Komnaty od strony amfiladowego przejścia. W widoku Komnaty dwa krótsze odcinki dekoracji na ścianach bocznych i dłuższy w głębi, choć ustawione pod kątem prostym a nie po łuku, dają podobne wrażenie przestrzenne. Boczne krawędzie nadstawy wysuwają poza sam ołtarz i kapłan sprawujący liturgię pozostaje całkowicie w przestrzeni wypełnionej bursztynem.

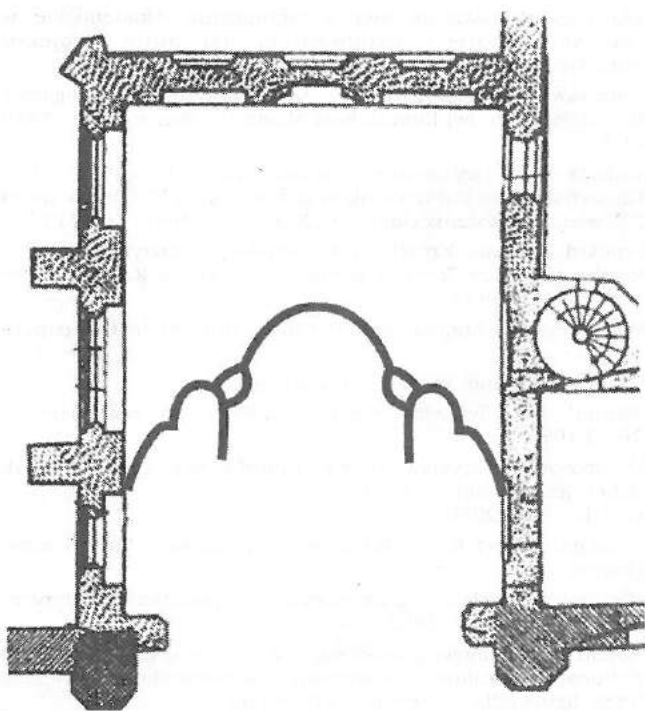
Kompozycja ma wymiary:

wysokość - 11m

szerokość - 9m

długość mierzona po łuku - 12m

głębokość łuku - 4m

Rzut poziomy prezbiterium z oznaczonym przebiegiem nadstawy ołtarzowej

Zrekonstruowana dekoracja Bursztynowej Komnaty - widok w kierunku wschodnim. Fot. Sławomir Safarzyński

W przeciwieństwie do wyraźnego podziału dekoracji Bursztynowej Komnaty na kilka stref poziomych (cokół, płaszczyzna środkowa, fryz i strefa pod plafonem) w kościele św. Brygidy mamy kompozycję wertykalną. Po laskowaniu z rur, które będą prawie niewidoczne po rozmieszczeniu dekoracji, biegają prosto ku sklepieniu miękko ułożone ciągi witrażowe z oprawionych w złoczone srebro przejrzystych płytek i soczewek bursztynowych. Pod sklepieniem mają się układać w zarysy postaci aniołów i symboli niebiańskich. Bursztynowe witraże będą wykonane z elementów przejrzystych lub przeświecających z pozostawioną na obwodzie otoczką naturalnej zwierzeliny. Każdy element będzie zakuty w osobnej oprawie na podobieństwo mocowania kamieni jubilerskich. Da to w przyszłości możliwość naprawy lub wymiany poszczególnych części, bez potrzeby demontażu większych fragmentów.

Takie rozwiązanie zostało przyjęte w oparciu o doświadczenie z trudnościami konserwacji dużych panneaux z Bursztynowej Komnaty, mimo iż stosowano tam doskonałe i wypróbowane spoiwo żywiczno-woskowe, a od drewnianego podłoża izolowano bursztyn złożoną folią mosiężną.

Gdańska kompozycja, choć trwale związana z całą budowlą systemem podpór ze stali kwasoodpornej, zakotwionych w posadzce i sklepieniu, sprawia wrażenie unoszącej się w powietrzu. Efekt taki powstaje dzięki temu, iż tylko co piąta podpora osadzona jest w posadzce, a pozostałe dospawane na różnych wysokościach od 1 do 3m na d poziomie prezbiterium. Rurowe podpory zostały wykorzystane w systemie oryginalnego, światłowodowego oświetlenia ołtarza. Światło o zmiennej barwie i natężeniu może być bez ryzyka przegrzania bursztynu wprowadzone do środka różnych fragmentów kompozycyjnych i wywoływać

Historia sztuki

stosowne do treści nabożeństw nastroje. Wyraźnie przyczynia się też do podkreślenia wrażenia lekkości czy nawet unoszenia całej złocistej aureoli w powietrzu.

Realizowana w Gdańsku kompozycja jest pod względem materiałowym bardziej zbliżona do oryginalnego wystroju Bursztynowej Komnaty niż dokonana jej rekonstrukcja. Jedynie niewielka część bursztynu użytego na ołtarz będzie poddawana sztucznym zabiegom fizycznym przez klarowanie. Większość materiału, podobnie jak w oryginalnym wystroju Komnaty, to bursztyn po naturalnych przemianach w toku wędrówki morskiej i wygrzewaniu na plażach. Nagromadzenia takiego materiału są obecnie dostępne jedynie na kopalnych plażach w delcie Wisły, pod osadami piasków i mułu z kilku ostatnich tysiącleci. Opanowana już technologia wypłukiwania spod takich osadów przy pomocy hydromonitorów wymagać będzie 2-3 lat eksploatacji w celu uzyskania dostatecznej ilości bursztynu.

Pierwszym, całkowicie ukończonym elementem ołtarza jest sukienka obrazu Najświętszej Marii Panny, Opiekunki Ludzi Pracy. Wykonano ją z białej odmiany bursztynu w technice podobnej do reliefowych dekoracji z oryginalnego wystroju Bursztynowej Komnaty. Głęboko rzeźbione szaty Madonny i Dzieciątka z dokładnie dopasowanych i sklejonych ze sobą wzajemnie kształtek bursztynowych są też na trwałe przyklejone do srebrzonej miedzianej blachy, o podłożu ze zbrojonego włókna szklanym tworzywa sztucznego. Do łączenia elementów nie użyto sprawdzonego, tradycyjnego spoiwa żywicznoszkowego, lecz współczesnej żywicy poliestrowej. Wydaje się to rozwiązaniem nieco ryzykownym, bo niesprawdzonym co do trwałości, tak jak spoiwa organiczne sprzed 300 lat.

Porównanie treści ideowej obydwu dzieł

Motywy obydwu fundacji są zupełnie odmienne. Fryderyk I podejmując decyzję o budowie wielkiego pałacu a w nim niezwykłego wyposażenia swego gabinetu dążył do przydania sobie atrybutu absolutnej władzy w nowopowstałym królestwie. Stąd najwyraźniejszymi symbolami w całej kompozycji są herb Prus - czarny orzeł i inicjał króla z wyeksponowaną literą R - Rex.

Założeniem była od początku bardzo ograniczona dostępność dzieła - tylko sam król, jego najbliższe otoczenie, inni władcy i ich posłowie.

Gdański ołtarz powstaje na wręcz przeciwnych motywach. Pierwszy motyw to złożenie votum za odzyskanie wolności spod absolutnej, totalitarnej władzy. Wiąże się z tym społeczny, a nie indywidualny, charakter fundacji. Fundatorów jest wielu i żaden z nich nie eksponuje własnej osoby. Znani i podziwiani są jedynie twórcy dzieła.

Drugi motyw to wyrażenie wspólnoty ze społeczeństwem całej Europy, wyrażony w postaciach św. Brygidy i św. Elżbiety, które kościół rzymsko-katolicki ustanowił patronkami naszego kontynentu.

Trzeci motyw to chęć udokumentowania osiągnięć współczesnych bursztynników gdańskich. Sprzyja mu nieograniczona dostępność dzieła w świątyni położonej w samym centrum miasta, dostępnej o każdej porze dla mieszkańców i przybyszów z innych części kraju i ze świata.

W ciągle jeszcze trudnej sytuacji gospodarczej polskiego społeczeństwa podjęcie tak kosztownego dzieła jest możliwe tylko dzięki ofiarności bardzo licznych uczestników. W realizacji podstawowego obiektu biorą udział dziesiątki wykonawców, a wielu innych ofiarowuje wykonane własnoręcznie naczynia liturgiczne, bursztynowe oprawy ksiąg mszalnych, świeczniki, relikwiarze i inne przedmioty związane z liturgią sprawowaną przy ołtarzu.

Podjęcie tej fundacji pobudziło zaniedbane dotąd możliwości wydobywania najpiękniejszych odmian bursztynu, zalegających na terenie miasta i okolic oraz na dnie Zatoki Gdańskiej w płytkich wodach przybrzeżnych. Powodzenie w tej dziedzinie może stać pierwszym darem niebios za dobre intencje i wysiłek tak wielu ludzi, zmierzających do wspólnego celu.

¹ Cechy bursztynników w tych miastach powstały znacznie wcześniej niż w Prusach Książących: Słupsk w I połowie w XV wieku, Gdańsk 1477 r., Elbląg 1539 r., a na przykład Königsberg dopiero w 1641 r.

² taki poziom osiągnęło słynne Gimnazjum Akademickie w Gdańsku, którego absolwentem był autor projektu bursztynowego gabinetu Andreas Schlüter

³ Stanisław Różański, Z dziejów wschodnio-pruskich regaliów bursztynowych, (w) Komunikaty Mazursko-Warmińskie 1959 nr 2

⁴ funkcja była wybieralna, jednoroczna. Porównaj: A.R. Chodyński, Spis bursztynników gdańskich od XVI do początku XIX wieku (w) Rocznik Gdański t. XLI 1981, strony 211-213

⁵ Bencard Mogens, Krysztyna Łubieńska, Bursztyn z kolekcji królów duńskich, katalog wystawy na Zamku Królewskim w Warszawie z 1993 r.

⁶ Kandt Kevin E., Andreas Schlüter in Poland, (w) Art & Business 1994

⁷ Koronował się dnia 18.01.1701 w Königsbergu

⁸ „Fatum” film Telewizji Polskiej nadany po raz pierwszy 26.12.1999 r.

⁹ Abramowicz Mieczysław, Moritz Stumpf & Syn, czyli o tym jak dobrze jest się dobrze wżenić, (w) 30 Dni nr 2/2000

¹⁰ Włodarski Józef (red.) Bursztynowa Komnata fakty i mity, Gdańsk 1997

¹¹ Gierłowski Wiesław, Region gdański gospodarka bursztynem. Bursztynisko nr 16/2002

¹² Konstrukcje pionowego laskowania z rur ze stali kwasoodpornej wykonali stocznicy, oświetlenie światłowodowe prywatna firma, figury odlali brązownicy z Poznania

¹³ Adamek Tadeusz, Monstrancja bursztynowa z bazyliki św. Brygidy w Gdańsku, 2000

2003 ambermart

4. Międzynarodowe Targi Bursztynu
22-24.08.2003
Gdańsk

Amberif 2004

11. Międzynarodowe Targi Bursztynu,
Biżuterii i Kamieni Jubilerskich
04-07.03.2004

POLISH AIR LINES

MTG

MIĘDZYNARODOWE
TARGI GDAŃSKIE SA

80-382 Gdańsk, ul. Beniowskiego 5
tel. 0/58 554 91 34, 554 93 38, fax 0/58 554 92 07
e-mail: amberif@mtgsa.com.pl

www.ambermart.pl, www.amberif.pl

AD ART SILVER

ANDRZEJ DROZDOWSKI

POLISH JEWELLERY

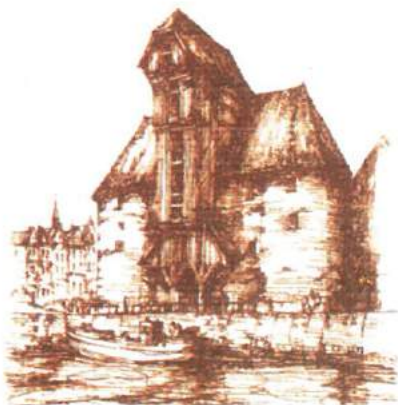
80-125 Gdańsk, ul. Kartuska 271, Poland, tel/fax (48-58) 306 40 68, fax: (48-58) 344 73 42

www.ambertrend.com

office@ambertrend.com

www.adartsil.gda.pl

adartsil@adartsil.gda.pl

„Kolia” - Jarosław Lis

SILVER and AMBER
RETAIL - WHOLESALE

Firma KOLIA specjalizuje się w produkcji bardzo wysokiej jakości biżuterii srebrnej z bursztynem oraz biżuterii z samego bursztynu.

Oferujemy Państwu następującą gamę wyrobów:

- broszki,
- wisiorki,
- pierścienie,
- naszyjniki,
- bransolety,
- kaboszony,
- serca,
- krzyżki,
- fasety.

Posiadamy szeroką gamę wzorów.

Zapewniamy terminowość dostaw oraz konkurencyjne ceny.

The "KOLIA" company specialises in the manufacturing of high-quality silver jewellery with amber embeddings as well as pure amber products.

We offer the following products:

- brooches,
- pendants,
- rings,
- necklaces,
- bracelets,
- hearts,
- crosses,
- as well as cabochons,
- facets.

A wide of patterns and styles is available.

The company guarantees timely supplies and competitive prices.

Gallery:

ul. Długie Pobrzeże 13

80-888 Gdańsk-Poland

tel. +4858 301-14-48

tel. +4858 302-34-35

tel./fax +4858 300-50-50

e-mail: kolia@kolia.pl

Workshop address:

80-045 Gdańsk

ul. Brzegi 45

Poland

mobil 0602 331154

www.kolia.pl

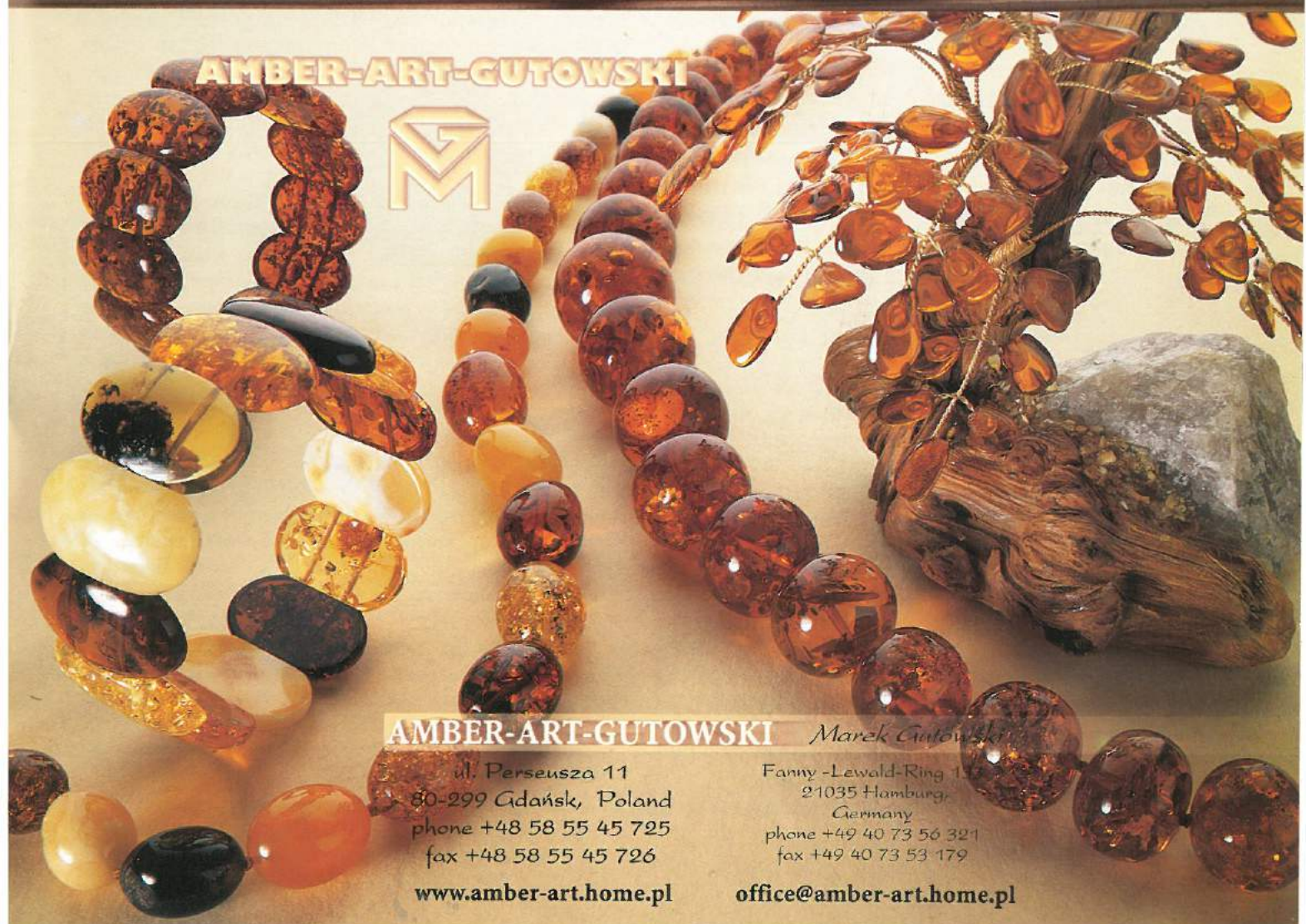
HELENA

ul. Niepodległości 689/1 81-854 Sopot
tel. +48 58 550 09 16 tel./fax +48 58 551 18 20

Helena@PolishJewellery.com
www.Helena.PolishJewellery.com

AMBER-ART-GUTOWSKI

AMBER-ART-GUTOWSKI

Marek Gutowski

ul. Perseusza 11
80-299 Gdańsk, Poland
phone +48 58 55 45 725
fax +48 58 55 45 726

www.amber-art.home.pl

Fanny-Lewald-Ring 1
21035 Hamburg,
Germany
phone +49 40 73 56 321
fax +49 40 73 53 179

office@amber-art.home.pl

Złoto Srebro Czas

2003

TARGI BIŻUTERII I ZEGARKÓW

3-5 października 2003

**Warszawskie Centrum
EXPO XXI
ul. Prądzyńskiego 12/14**

HONOROWY PATRONAT

- **Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej**
- **Prezes Związku Rzemiosła Polskiego**
- **Prezes Krajowej Izby Gospodarczej**
- **Krajowa Izba Gospodarcza Bursztynu**
- **Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztynników**

PATRONAT BRANŻOWY

Ogólnopolska Komisja
Złotniczo-Jubilerska
Związku Rzemiosła Polskiego

PARTNERZY

Stowarzyszenie
Twórców
Form Złotniczych

PATRONI MEDIALNI

Jubiler

zegarki
biżuteria

POLSKA BIŻUTERIA

SPONSORZY

Biżuteria Firma Jubilerska GÓRTECHA

Już po raz trzeci przyznana zostanie

Nagroda Ministra Gospodarki,

Pracy i Polityki Społecznej

Za Najlepszego Polskiego Wyrób

Targów Złoto Srebro Czas 2003

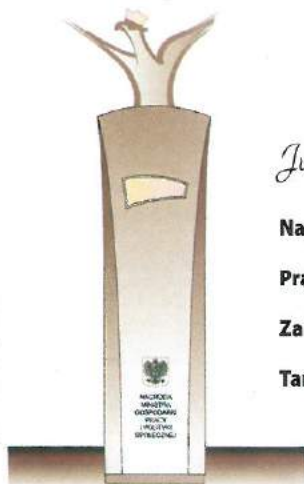
Zapraszamy

Organizatorzy:

MCT
międzynarodowe Centrum targowe

SP Pracownia Sztuk
Plastycznych

ul. Finlandzka 10, 03-903 Warszawa
tel. (+48 22) 617 30 42 wew. 125, tel./fax (+48 22) 617 41 91
e-mail: w.gontarska@mct.com.pl, psp@psp.com.pl
www.mct.com.pl • www.psp.com.pl

Wiesław Gierłowski - tłumaczenie

„AMBERIF” - WASILIJ ANATOLJEWICZ SIMONOW, RUSSKIJ JUWIELIR NR 2/2003

Wasilij Anatoljewicz Simonow - generalny dyrektor sp. z o.o. „Suwieniry Baltiki”

„AMBERIF”

Doroczne Targi „Amberif”, które odbyły się w Gdańsku (Polska) od 6 do 9 marca 2003 r. kolejny raz przyjemnie zadziwiły obfitością wyrobów jubilerskich z bursztynu w srebrze i złocie, rzeźbami z bursztynu o wysokim poziomie artystycznym, a także dobrym wzornictwem oferty wyrobów czysto bursztynowych (kolii, naszyjników, bransolet i innych). Ta oferta mogła zadowolić zwolenników najróżniejszych gustów od efektownych wzorów klasycznych i modnych standardów współczesnych, aż do przykładów śmiałych form najnowszego modernizmu. Artystyczne mistrzostwo indywidualnych wytwórców budzi zachwyt, a nawet zadziwia: jakie to przedmioty mogą stworzyć wprawne ręce ze „słonecznego kamienia”.

Nie można pominąć obfitości oferowanego bursztynu-surowca. Proszę sobie wyobrazić ogromną czarę, wypełnioną bryłami bursztynu. I to w sytuacji, kiedy przez cały rok 2002 wytwórców z Okręgu Kaliningradzkiego bulwersował i oburzał ciągiły deficyt zaopatrzenia w surowiec (właśnie w regionie dysponującym 90% światowych zasobów bursztynu!). Na „Amberifie” oferowano bursztyn dowolnej frakcji, niekiedy rzadko spotykanej w Kombinacie Bursztynowym. Ta obserwacja wywołuje zasadnicze pytanie: dlaczego polscy wytwórcy kwitną na naszym surowcu, a rosyjscy ciągną się w ich ogonie?

Zagraniczni producenci są doskonale chronieni przez swoje państwa. W Polsce na przykład na wwóz surowca obowiązują zupełnie nieznaczne opłaty celne, natomiast wwóz wyrobów gotowych po prostu nie opłaca się. Władze starają się przy tym ograniczyć udział rosyjskich i litewskich spółek w wyspecjalizowanych targach bursztynowych.

Przyniosło to skutek na marcowym „Amberifie”, na którym nie było ani jednego wystawcy z Rosji i Litwy. Po prostu ich nie zaproszono. Te nasze firmy, które mimo wszystko wystawiły swoje wyroby, zmuszone były przedstawiać je na stoiskach z nazwami polskich firm.

Taka regulacja rynku wyrobów z bursztynu winna nasunąć kierownictwu Okręgu Kaliningradzkiego myśl o podjęciu działań zapewniających rodzimym producentom pozycję dogodniejszą niż zagranicznym. Obecnie jednak właśnie polski lub litewski wytwórca ma pozycję uprzywilejowaną. Zawierając kontrakt z kombinatem na dostawę

surowca uzyskuje on stabilne ceny. Wskutek tego, iż na zawarcie kontraktu konieczna jest urzędowa licencja, a ważność kontraktu trwa cały rok od momentu jego podpisania, ceny w nim określone nie mogą ulegać zmianom, nawet, jeśli w tym okresie na rynku wewnętrznym kilkakrotnie wzrosną.

Cło wywozowe na surowy bursztyn wynosi 6,5%, a przy wywozie nie istnieje 20% VAT dzięki czemu to importer a nie przedsiębiorca krajowy uzyskuje preferencje ekonomiczne. Być może warunki wyrównałyby się gdyby cło wywozowe wzrosło, a jego ceny były stale aktualizowane.

Wskazuje na to następująca obserwacja: w roku 2002 krajowa cena na surowiec wzrosła 4 razy, a na niektóre frakcje nawet 20-krotnie!

Kto ochroni rynek Rosji w zakresie zbytu bursztynu i wyrobów z niego?

Trzeba określić, w jakim kierunku winny dążyć rosyjskie przedsiębiorstwa w celu uzyskania należnego miejsca na rynku bursztynowym. Niezbędnym jest stworzenie takich regulacji prawnych, które pozwolą uniknąć obowiązku uzyskiwania licencji i opłacania ceł nawet w obrocie wewnętrznym w Rosji.

Czy nie paradoks, że osoby wyjeżdżające z naszego okręgu do innych części Rosji mogą zabrać ze sobą nie więcej niż 5 sztuk wyrobów bursztynowych?

Elżbieta Sontag - recenzja

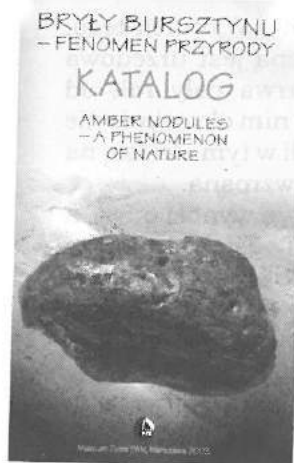
KOSMOWSKA-CERANOWICZ B., PIELIŃSKA A., KUPRYJANOWICZ J. 2003. „BRYŁY BURSZTYNU FENOMEN PRZYRODY” KATALOG WYSTAWY CZASOWEJ ZE ZBIORÓW MZ PAN WEDŁUG KONCEPCJI BARBARY KOSMOWSKIEJ-CERANOWICZ, SCENARIUSZ ALICJA PIELIŃSKA. SĄDYBA W-WA. ISBN 83-911294-8-9

W pierwszej połowie bieżącego roku ukazał się szczegółowy katalog wystawy „Bryły Bursztynu Fenomen Przyrody”. Oficjalne otwarcie wystawy nastąpiło 29 listopada 2002 roku w Muzeum Ziemi PAN (dokładniejsze informacje o wystawie można znaleźć w artykule Wiesława Gierłowskiego zamieszczonym w „Bursztynisku” 17/2002).

Katalog wydany został w wersji polsko-angielskiej. Jest on formatu A5, zawiera 56 stron tekstu i 6 kolorowych tablic prezentujących bursztynowe bryły. Katalog szczegółowo przedstawia prezentowaną w Muzeum Ziemi wystawę i pisany jest w sposób przystępny dla laika. W większości on zawiera dokładne opisy form brył bursztynu wraz ze sposobem ich powstawania jednak lektura katalogu pozwala poznać nie tylko różnorodność brył. Opisane są tu żywice współczesne, subfossylne i

Recenzje

fosylne, a wśród nich kopalne żywice Europy i Świata. Takie porównanie uzmysławia, na czym polega fenomen dużych brył bursztynu bałtyckiego i jest pomocne by częściowo odtworzyć przebieg procesów składających się na ich powstanie. Poruszony został również problem rekonstrukcji zbiorowisk leśnych trzeciorzędu a także temat inkluzji zwierzęcych i roślinnych. Opisane są

również różne rodzaje złóż. Należy dodać, że w katalogu możemy znaleźć poprawne nazewnictwo brył, które determinowane jest przez sposób ich powstawania, kształt czy też miejsce znalezienia.

Elżbieta Sontag - recenzja

WEITSCHAT W., WICHARD W. 2002: ATLAS OF PLANTS AND ANIMALS IN BALTIC AMBER. VERLAG DR. FRIEDRICH PFEIL, MÜNCHEN. ISBN 3-931516-94-6.

Wydanie w języku angielskim. 256 stron, 92 kolorowe plansze zawierające 594 fotografie, 31 kolorowych i 93 czarno białych rycin w tekście. Format A4, twarda okładka.

W 2002 roku ukazała się angielska edycja wydanego w 1998 roku „Atlas der Pflanzen und Tiere im Baltischen Bernstein”. Angielskie wydanie nieznacznie różni się od niemieckiego oryginału - uzupełnione ono zostało danymi z najnowszej literatury (do 2001 roku) a przy opisach fotografii dodane zostały informacje o powiększeniu. Polski tytuł „Atlas roślin i zwierząt w bursztynie bałtyckim” w pełni oddaje charakter tej publikacji jest to bogato ilustrowany atlas podsumowujący dotychczasowe badania nad inkluzjami w bursztynie bałtyckim. Na uwagę zasługuje również strona graficzna jak i czytelna forma prezentacji, co powoduje że jest to pozycja cenna nie tylko dla paleontologa ale również dla amatora zafascynowanego światem inkluzji. W książce można wyróżnić dwa rozdziały: pierwszy obejmuje informacje o bursztynie bałtyckim a drugi poświęcony jest inkluzjom roślinnym i zwierzęcym. Całość zamyka spis literatury (prawie 1000 pozycji bibliograficznych od roku 1830 do 2001) i indeks nazw łacińskich.

jak wcześniej wspomniałam, pierwszy rozdział poświęcony jest bursztynowi, gdzie w dziewięciu podrozdziałach (w sumie w 24 paragrafach)

Jczytelnik znajdzie prawie wszystkie informacje o bursztynie bałtyckim, poczynając od właściwości chemicznych i fizycznych aż do etymologii. Przejrzyście przedstawiona została geneza bursztynu bałtyckiego, geograficzne i klimatyczne warunki w czasie tworzenia się tej kopalnej żywicy jak i współczesne złoża i zasoby. W pierwszej części znajdują się również ogólne informacje o inkluzjach i sposobie ich tworzenia. Z tego rozdziału czytelnik dowie się także co wyróżnia żywicę, kopal i bursztyn.

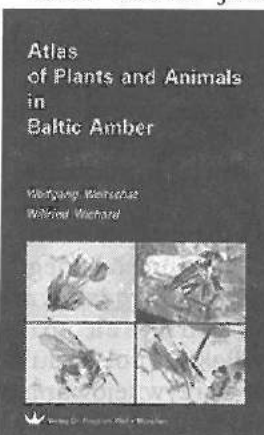
Rozdział drugi poświęcony jest inkluzjom znajdowanym w bursztynie bałtyckim. Sześć podrozdziałów poświęconych jest inkluzjom roślinnym a pozostałych 86 opisuje wrostki zwierzęce. Zarówno inkluzje roślinne jak i zwierzęce przedstawione zostały w układzie systematycznym, jeden podrozdział to kolejna jednostka taksonomiczna, nie zawsze tej samej rangi. W części opisowej znajdują się informacje odnośnie dotychczasowych badań, podana jest systematyka, liczba dotychczas opisanych gatunków a niekiedy również ich wykaz. Dane paleontologiczne uzupełnione są informacjami o biologii i zoogeografii współczesnych reprezentantów. Każdy rozdział jest bogato ilustrowany fotografiami.

W publikacji znalazły się ryciny i fotografie w sumie 24 holotypów, jednak sumaryczne zestawienie tych rycin znajduje się jedynie w niemieckim wydaniu.

Ten bogato ilustrowany atlas jest znaczącą pozycją w literaturze paleontologicznej. Obok wcześniejszych pozycji Larssona z 1978 roku (Baltic Amber a Paleobiological Study) i Poinara z 1992 roku (Life in amber) stanowi on podstawowy elementarz dla każdego kto chce zapoznać się ze światem inkluzji w bursztynie bałtyckim. Mimo że jest to pozycja oparta na naukowej literaturze to napisana jest w formie przystępnej dla laika i pozwala poznać taksonomię, paleontologię i biologię kopalnych roślin i zwierząt znajdujących w bursztynie bałtyckim. Liczne fotografie i ryciny powodują, że „Atlas of Plants and Animals in Baltic Amber” z łatwością może być wykorzystany jako klucz do oznaczania inkluzji.

Cena atlasu jest wysoka bo bezpośrednio u

wydawcy kosztuje on 75 euro plus koszty przesyłki, jednak jest to książka wartościowa zarówno od strony merytorycznej jak i graficznej więc warta swojej ceny i nie będzie jedynie ozdobą biblioteczki. Pojedyncze błędy mogą być zauważone jedynie przez specjalistów z wąskich grup taksonomicznych i nie obniżają wartości publikacji.

FROM THE EDITORS

Some of our members who diligently collect our bulletin may be surprised by the absence of its 18th issue. It was printed as a special issue, only for the members who participated in the General Meeting in February 2003.

This year can be called the year of change ... The Board is changed, the members of the particular Commissions are different, the long-standing Editor in Chief of Bursztynisko Mr. Wiesław Gierłowski stepped down for health reasons. Mr. Gierłowski has stayed on our editing team and takes an active part in making of our bulletin; however, the Board entrusted the post of Editor in Chief to Ms. Elżbieta Sontag.

Originally, "Bursztynisko" was supposed to be a quarterly, but in order to issue a bulletin systematically we need articles which will fill it. The members of the editing team cannot be the only authors of these articles. We encourage you to make a joint effort in the creating of our bulleting, to write articles, reports from fairs or exhibitions which were visited or participated in by our members. These can include your own observations, comments, new experience related to work with amber, or obstacles encountered by our members. Maybe there is a problem worth mentioning in our publication and open a Discussion Forum. We repeat Mr. Gierłowski's request to write about issues which are in opposition to the Board's policy or indicate mistakes in a discussion we all learn and develop better solutions. "Bursztynisko" is our own bulletin which discusses matters related to amber in a broad sense of the work so feel free to work with us.

TABLE OF CONTENTS

Organising Matters

General Meeting.	20
The Main Strategic Goal of the Management Board of the International Amber Association - M. Gliwiński.	20
Trademark recommendation for companies.	20
New members.	21

Association's Activity

Amber day - E. Rachoń.	22
-----------------------------	----

Events

Amber in Decorative Art, International Scientific Conference on the reconstruction of the Amber Chamber - W. Gierłowski.	23
New Exhibits in the Collection of the Amber Museum - J. Grądzawska.	23
The Seminar at the "Ambermart 2003" Fair - B. Kosmowska-Ceranowicz.	24
In the Circle of Associations - S. Fijałkowski.	25

History of Art

The Influence of the Wall Decorations of the Amber Chamber on the Design and Manufacturing Techniques of the Altar in St Bridget's Basilica in Gdańsk - W. Gierłowski.	26
---	----

Reviews

"Amber Nuggets - a Phenomenon of nature" The catalogue of a temporary exhibition from the collection of the Museum of the Earth of the PAN - E. Sontag.	31
Weitschat W., Wichard W. 2002: Atlas of Plants and Animals in Baltic Amber - E. Sontag.	31

EDITED BY

International Amber Association
Beniowskiego 5 hala 116, 80-382 Gdańsk, Poland
tel.: +48 58 554 92 26, sbp@sbp.org.pl;
www.amber.org.pl

EDITORS

Editor in Chief: Elżbieta Sontag, esontag@wp.pl
Second Editors: Ewa Rachoń, amberif@mtgsa.com.pl
Wiesław Gierłowski, wg@kg.gda.pl

DESIGNED BY: Elżbieta Sontag, esontag@wp.pl

ENGLISH TRANSLATION: Piotr Łuba, bap@pro.onet.pl

Organising Matters

GENERAL MEETING

On 10 February 2003, a General Meeting of the members took place. A special, 18th issue of Bursztynisko was issued for the participants of the General Meeting; it included the Regulations (of the General Meeting, the Board, the Audit Committee of the International Amber Association for 2000-2002, and the Fellow Members' Court) and reports (the 2002 financial reports, reports by the Audit Committee and the Fellow Members' Court of the International Amber Association).

The General Meeting of 10 February 2003 was at the same time an Election Meeting, during which the members of the new Board, the Fellow Members' Court and Audit Committee were elected.

THE BOARD

President:

Mariusz Gliwiński - mg@ambermoda.com

Vice-president:

Ewa Rachoń - amberif@mtgsa.com.pl

Secretary:

Elżbieta Sontag - esontag@wp.pl

Treasurer:

Tadeusz Befinger - befinger@go2.pl

Deputy Treasurer:

Gabriela Gierłowska - gg@kg.gda.pl

Members:

Dorota Kos - doookos@interia.pl

Sławomir Safarzyński - safsa@supermedia.pl

THE AUDIT COMMISSION

Chairman:

Ryszard Uliński

Deputy Chairman:

Krzysztof Basiukiewicz

Secretary:

Teresa Leśniak

Members:

Henryk Dejcz, Jan Podzorski

THE FELLOW MEMBER'S COURT

Members:

Jacek Leśniak,

Norbert Nagel

Leszek Krause

Grzegorz Klechowicz

Andrzej Drozdowski

Andrzej Malon

Małgorzata Kucharska

Mariusz Gliwiński

THE MAIN STRATEGIC GOAL OF THE MANAGEMENT BOARD OF THE INTERNATIONAL AMBER ASSOCIATION

The change in the membership of the Association's Management Board and the reorganisation of its work took up the first half-year of our term. Our strategic goals have remained similar and our efforts will be focused, along the guidelines of the General Assembly, on matters relating the promotion of the Polish amber brand-name, the mining and obtaining of domestic amber and the establishing of an educational system. The analysis and the adaptation of our industry to new conditions in the European Union will be of equal importance.

The promotion of Polish amber products in foreign markets is closely related to the issue of establishing a good reputation for our products. This is an in-depth process which will require solid grounding and long-term planning. The education of young people, the development of design, and the perfecting of jewellery techniques will be the basis for the proper development of our amber brand-name. Never before has our industry had such a real opportunity to promote a product perceived as a national product. It remains up to us to make use of this opportunity.

At the same time, we want to focus on the efficient organisation of the Association's office in order for it to become a place where information is available for everyone, while the medium for the dissemination of this knowledge, as well as of the problems we face, should be our own publication "Bursztynisko."

TRADEMARK RECOMMENDATION FOR COMPANIES

SILVER & AMBER - Adam Pstragowski

DEJWIS - Marian Dejcz & Mirosław Wiśniewski

ART 7 - Wojciech Kalandyk

VENUS - Jacek Leśniak

BALT S.C. - Leszek Duliński

DYGENIT - Marek Trocha

DUDNIK - Janusz Dudnik

AMBER GLOBE - Marek Juszcak

Organising Matters

RAV - Krzysztof Basiukiewicz

GALERIA MATUSIAK - Kazimierz Matusiak

STENEX - Stefan Plota

BURSTINY S.L. - Christophe Lambadarios

ART SILVER KRAUSE - Leszek-Krause

MIRMEX - Mirosław Mietz

RYTOSZTUKA sp. z o.o. - Marek Gapiński

SOLO - Bożena Przytocka

DRABIK - Marcin Drabik

YES Designersilberschmuck - Margarete Sledziecki

GEM - Stanisław Marcinkowski

POLIMARK INTERNATIONAL - Anna Najder

VESSEL INTERNATIONAL - Stephanie Stępień

AMBERMODA - Danuta & Mariusz Gliwiński

AD ART SILVER - Andrzej Drozdowski

NATALEX - Stanisław Stępień

STANIMEX BIS sp. z o.o. - Alicja Darkowska

KOLIA - Jarosław Lis

ANELL - Helena Lejko

RZYM - Elżbieta Krasieńska

KLECHOV STYLE - Grzegorz Klechowicz

MILET - Edward Milczarek

AMBER ART Dariusz Gocał

AMBER HALL JEWELLERY - Sylwia Świstak

YIDKAMBAR - Zdzisława Czerniak

SUKIENNICE - Jakub Łodziński

AMBER CENTRE - Fergus Clark

ENZO - Józef Soszyński

GALERIA „GDAŃSKI BÓWKA” - Grzegorz Nikiel

EDMAR - Jolanta & Edward Marzec

ANTIQUITAS - Jacek Bielak

DUMIN - Ludwik Dumin

IMAGE SILVER - Piotr Szulca & Piotr Szymański

ANDZIA'S AMBER - Andzia Chmił

HARPAKS S.C. - Mira & Bogdan Derdzikowscy

BON- STO - Witold Bongart & Józef Stopyra

AMBRISIME - Włodzimierz Dinstel

ARKADA - Elżbieta Pietrzyk

SAWAMBER - Cezary Kosieradzki

RECOMMENDED COMPANIES ON
THE WAITING LIST

WYROBY ZE SREBRA I BURSZTYNU - Mieczysław Kleina

OTOKA AMBER COLLECTION - Dorota & Krzysztof Otoka

LINGE- PIERE W - Piotr Wedekind

AMBERRUTA - Ruta Verp

NEW MEMBERS ACCEPTED

BETWEEN 28.08.2002-18.06.2003

Elżbieta Maria Pietrzyk, Gdańsk POLAND
 Leszek Herlik-Herlikiewicz, Gdańsk POLAND
 Bogdan Sawicki, Warszawa POLAND
 Herbert Knodel, Rotonda USA
 Włodzimierz Dinstel, Villeneuve d'Ascq FRANCE
 Małgorzata Gagattek, Nassau BAHAMAS
 Emilia Górna, Lipusz POLAND
 Yan Guo Hen, Sopot POLAND
 Filip Karol Kaniecki, Beijing - CHINA
 Paweł Lysoń, Gdańsk POLAND
 Ruta Verp, Tokyo JAPAN
 Tomasz Łukasiuk, Kobyłka POLAND
 Anna Daleszyńska,
 Vivian Yang, CHINA
 Bogusław Stryjewski, Gdańsk POLAND
 Alvaro Caballero Coria, MEXICO
 Karin Nordman Ernst, DENMARK
 Maureen Perdomo, Chelsea USA
 Stanisław Pietrek, Zabrze POLAND
 Boris Igdalov, St. Petersburg RUSSIA
 Dimitris Nikolopoulos, Athens GREECE
 Jacek Baron, Warszawa POLAND
 Eugeniusz Gowkielewicz, Gdynia POLAND
 Kos Dorota, Gdańsk POLAND
 Beata Dziegielewska, San Francisco USA
 Witold Gorbacz, Gdańsk POLAND
 Andrzej Sietko- Sierkiewicz, Kraków POLAND
 Mieczysław Kleina, Gdańsk POLAND
 Piotr Wedekind, Gdańsk POLAND
 Bogdan Frydrychowicz, Sopot POLAND
 Paweł Wyborski, Starogard Gdański POLAND
 Helena Lejko, Gdańsk POLAND

Association's Activity

Ewa Rachoń

AMBER DAY

It is already for the fourth time that Amber Day took place during St. Dominic's Fair. As always, it was organised by the International Amber Association in partnership with the Gdańsk International Fair Co. at the Coal Market, on the second Saturday of the Fair. Each year, the goal of the of the celebration is to familiarise tourists and the people of Gdańsk alike with the work methods of amber jewellery manufacturers and designers, to spread knowledge about amber, and most of all to have fun. It is accompanied by another imperative to collect money for the Amber Museum Branch of the City of Gdańsk Historical Museum.

And so, a sandbox full of amber was exhibited again, to the delight of 8-12-year-olds. One of the novelties was fishing amber out from the bottom of a pool with a net. We had the opportunity to adorn a **male and female figure** at street amber jewellery design workshops. Well-known designers lent a helping hand in the design of interesting and one-of-a-kind jewellery, and offered their expert help to the less-skilled of the participants. The main material was of course amber, which was combined with string and wire.

Jacek Baron & Ewa Rachoń. Photo: Studio Polska Biżuteria

The effects of the whole-day's work can be seen in the Museum. We have also donated a commemorative seal designed and made by Ewa and Andrzej Reichel, as well as a sum of 526 PLN, which we obtained thanks to the auctioning off of 3 silver Ambereuro coins (minted by the Art 7 company) and from the charity collection organised by the Amber Association and the Amber Centre of Sobieszewo.

Warm thanks go to the numerous group of persons and companies who helped to organise the event by donating raw amber and amber jewellery for prizes for the amber 'fishers', and for participants the amber knowledge and art contests. I would like to thank all of you on behalf of the Amber Day organisers.

List of Sponsors:

Jacek Baron
Tadeusz Befinger
Wiesław i Gabriela Gierłowsky, Bursztynowa Hossa
Eugeniusz Gowkielewicz, GEDAN
Marek Gutowski, Art. GUTOWSKI
Giedymina Jabłoński
Wojtek Kalandyk, Art. 7
Jarosław Kupień i Józef Soszyński, ENZO
Jacek Leśniak, VENUS
Jarosław Lis, KOLIA
Stefan Plota, STENEX
Helena i Jan Podzorscy, HELENA
Adam Pstragowski, SILVER&AMBER
Ewa i Andrzej Reichel
Piotr Szulta i Piotr Szymański, IMAGE SILVER
Piotr Wedekind i Marcin Dźwigoń Bursztynowe Centrum z Sobieszewa

commemorative seal designed and made by Ewa and Andrzej Reichel

Eugeniusz Gowkielewicz. Photo: Studio Polska Biżuteria

Events

Wiesław Gierłowski

**AMBER IN DECORATIVE ART
INTERNATIONAL SCIENTIFIC
CONFERENCE ON THE
RECONSTRUCTION OF THE AMBER
CHAMBER IN CATHERINE'S PALACE,
TSARSKOYE SELO 28-29 JULY 2003**

Papers

1. Mogens Bencard, Copenhagen - The Amber Collection of Rosenborg Castle in Copenhagen
2. Winfried Baer, Berlin Amber Chandeliers from the Beginning of the 17th to the Middle of the 18th Century
3. Georg Ottomeyr, Berlin Amber and Politics. The Diplomatic Gifts of the Prussian Court (until 1713)
4. Wiesław Gierłowski, Gdańsk The Gdańsk Centre of Artistic Amber Craftsmanship Yesterday and Today
5. Zoya Kostiashowa, Kaliningrad The Influence of the Artistic Tradition in Amber Craftsmanship of the 17th and 18th Centuries on Contemporary Amber Art in the Kaliningrad Zone
6. Irina Ukhanowa, St. Petersburg Sculpted Amber Pipes in the State Hermitage Collection
7. Gisela Framke, Dortmund The Myths of the Amber Chamber: Two Exhibitions on the History and the Perception of a Unique Work of Art.
8. Aleksander Żurawłow, St. Petersburg The Concept of the Reconstruction of the Amber Chamber
9. Aleksander Kryłow, St. Petersburg Problems concerning the Preservation of Amber Panneaux
10. Alexander Shedrinsky, New York "The Eighth Wonder of the World" Reborn...

The proceedings were begun by Burghardt Göres, the Director of the Prussian Castles and Parks Management in Berlin, with a paper not included in the conference programme entitled: The Making of the Amber Chamber in Brandenburg-Prussia. Legends and Reality. Göres denied that Andreas Schlüter of Gdańsk was the author of the lost furnishing of the Chamber and reduced the role of the Gdańsk master craftsmen in the making of the project to a minimum. In effect Mr. Göres regards the Amber Chamber as a purely Prussian work of art.

The three other German speakers discussed social and political topics, praising the merits of German dukes in the financing and popularising of amber works of art, disregarding the importance of the effectiveness of the craft guilds in Pomeranian towns.

The Russian speakers focused on issues dealing with the reconstruction of the furnishing of the Chamber and its future preservation. A very interesting paper by Mogens Bencard of Denmark shed light on the figure of master Gottfried Wolfram, the creator of the first large components of the

Amber Chamber, citing Wolfram's biographical data (from the Danish State Archives), including information on the fact that Wolfram obtained his professional qualifications in the 1670s working in the Gdańsk workshop of Nicholas Turau.

Alexander Shedrinsky of New York gave his critical opinion on the method of colouring the amber shaped fittings in the reconstructed furnishing, as well as of the Chamber's lighting and ventilation system, caused visible reluctance of the hosts.

My remarks on the incorrect presentation of the historical background by the German and Russian authors were passed over in silence, although they are printed in their entirety in the already published volume of papers from the session. One could see a clear lack of balance to the disadvantage of the representatives of Polish science, even though the organisers sent numerous invitations to Polish institutes and museums.

Conference in Catherine's Palace, Tsarskoye Selo (28 July 2003). Photo: Gabriela Gierłowska

Joanna Grążawska

**NEW EXHIBITS IN THE
COLLECTION OF THE AMBER
MUSEUM**

The Museum (Branch of the City of Gdańsk Historical Museum) is implementing its programme of establishing its main facility in the Fore-Gate Complex in Długa Street, as well as its multi-faceted exhibition project.

In order to meet the expectations of the tourists, we are making an effort to create an exhibition covering historical topics relating to both historical and contemporary art, as well as nature and geology.

Events

Bottle, XVII/XVIII

We are meticulously searching for artefacts of historical art in spite of the considerable difficulty in obtaining them. We are also developing our collection of contemporary artefacts, which will make up the core of our collection.

The Museum obtains its exhibits through borrowing, grants, deposits and purchase.

We run search queries in antique shops and museums in Poland and abroad. The information obtained in this way is vital to the compiling of the exhibition.

We will be grateful for getting in touch with us and for any news useful for the obtaining of exhibits for the Amber Museum Branch of the City of Gdańsk Historical Museum.

The City of Gdańsk Historical Museum, Amber Museum Branch

80-831 Gdańsk, ul. Długa 47

phone: +48 58 7679 115, fax: +48 58 7679 102

mob. phone: +48 605 950 848

e-mail: bursztyn@mhmg.gda.pl, www.mhmg.gda.pl

New artefacts in the Amber Museum Collection:

Historical art:

pipe with a figure of a boy and a dog, meershaum, amber, XIX/XX w.

bottle, amber, XVII/XVIII w., from the Hanseatic League region

painting, gauche, cardboard, in a gilded frame with glass, by G. Wywiórski "The Amber Gatherer"

Contemporary art:

Elżbieta and Marek Pawłowski: Radio (silver & amber)

Józef Soszyński: Pendant, Ring, Pendant: the Heart of the Tree (amber, wood)

Danuta and Mariusz Gliwiński: Necklace (amber, silver)

Mariusz Drapikowski: Still life sculpture "Plate with fruit" (amber, silver, gold-plated silver, Indian marble)

Pipe with a figure of a boy and a dog

Barbara Kosmowska-Ceranowicz

THE SEMINAR AT THE AMBERMART 2003 FAIR

This year's fourth edition of the "Ambermart" International Amber Fair will take place during the 10th anniversary year of the "Amberif" International, Amber, Jewellery and Gems Fair. Thus, in order to make the "Ambermart" Fair all the more special, we have invited to Gdańsk the representatives of the Working Group on Organic Minerals of the International Mineralogical Association (WGOM IMA) together with the current Chairman of the Group Prof. Norbert Vávra of Austria. The WGOM will hold its annual council on the premises of the Fair and will take part in the "Amber in Gdańsk" seminar which the organisers have set for: 23 August 2003 at 12:30 AM.

The seminar will be devoted to the results of the amber tests using physical-chemical, geological and archaeological methods according to the following programme proposed by the organisers:

Barbara Kosmowska-Ceranowicz (The Museum of the Earth, Warsaw): Alluvial (Quaternary) Amber Deposits in the Gdansk Region

Aniela Matuszewska (Silesian University, Katowice): Comparison of the structure of chosen fossil resins with the use of Py-GC/MS method - some aspects

Ryszard Mazurowski (University of Warsaw): The Role of the Vistula Lowland in the development of prehistoric amber and barter contacts with the interior

Norbert Vávra (University of Vienna): Some amber-like organic minerals - a critical review of their chemistry and mineralogy

Waltraud Winkler (University of Salzburg): FT-Raman spectroscopy on fossil resins and possible imitation materials

M. Kedves (University of Szeged): LM and TEM Investigations on Upper Cretaceous Ajkaite from Hungary

With the help of three poster presentations, we will find out about (1) the new results of the research on Bitterfeld amber, (2) the inclusions from the former Königsberg Collection and (3) the programme of their preservation designed by Günter Krumbiegel.

The fourth poster presentation concerns IRS tests on the Chinese sculptures from the former Königsberg Collection and other sources in the research of Barbara Kosmowska-Ceranowicz.

This year's Seminar, as in the years past, will be organised by the Gdańsk International Fair Co. together with the International Amber Association and the Museum of the Earth of the Polish Academy of Sciences. This time in partnership with the WGOM IMA in matters related to the content of the programme.

In May 1985 in Idar-Oberstein, the Council of the German Gemmological Society took place, chaired

by Prof. H. Bank, together with the conference of the Gemstones Commission of the IMA. Upon the initiative of the vice-chairman of the IMA Commission Mr. S. Sawkiewicz, the Working Group on Amber (WGA) was established, which in later years transformed itself into the WGOM (Working Group on Organic Minerals). In principle, this group was to form a platform for scientific co-operation in research on succinite and other fossil resins, as well as to associate researchers: a single representative from each of the 10 countries performing amber research. The tasks of the members of the Working Group (both elected and invited by the group initiator) were to cover three fields of science: chemistry, mineralogy and geology, and the most important goals set before the members include setting the standards for the characteristics of fossil resins, the verification of names, the development of research methods, the documentation of the dissemination of amber in nature, and bibliographical work.

The Working Group on Amber was formed in Idar-Oberstein with the participation of S. Sawkiewicz of the Oceanological Institute of the Soviet Academy of Sciences in St. Petersburg, N. Vávra of the Department of Palaeontology of the University of Vienna (then elected secretary, currently the Chairman), R. Rottländer of the Prehistory Institute in Tübingen (Germany) and B. Kosmowska-Ceranowicz of the Museum of the Earth of the Polish Academy of Sciences in Warsaw.

This is not the first time that the Group's council takes place in Poland. In 1988, a council took place as part of the 6th Amber and Amber Bearing Deposits Meeting at the Museum of the Earth of the Polish Academy of Sciences in Warsaw and yielded a rich body of scientific material published in the Works of the Museum of the Earth. The materials from the seminar during "Ambermart" 2003 in Gdańsk will also be available in the Museum of the Earth bulletin.

Sławomir Fijałkowski

IN THE CIRCLE OF ASSOCIATIONS

In the middle of May, the vernissage of an exhibition presenting a selection of works submitted to the 12th International Silverart Competition "THE CIRCLE" took place in the Gallery of Art in Legnica. As always, it was a source for discussion and commentary. The exhibition will be presented in a number of places in Poland over the course of the year. A number of events accompanied the vernissage, including a presentation of the works by

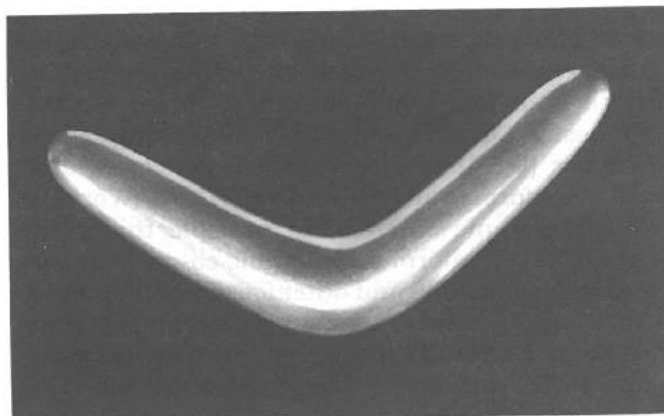
students from Barcelona and Tallin, individual exhibitions (E. Knobel and W. Mattar) and a scientific session devoted to goldsmithing in the widest sense of the term. One of the unique qualities of the exhibitions organised continuously by the Gallery of Art in Legnica for almost 25 years is the fact that every one of them is accompanied by a carefully prepared catalogue. Therefore, the evolution of artistic goldsmithing is probably the best documented process in the history of the development of contemporary applied art in Poland. The formula of writing the introduction to the catalogue on the basis of the comments of the jurors obliged to justify their selection, which was adopted three years ago and consistently continued since then, is at the same time the most objective form of commentary to the awarded works, all the more valuable because it is based on the first impressions immediately following the final selection. I recommend that those who are interested read the commentary of the jurors published in the catalogue including commentary by renowned international authorities, artists from the world "first division": Georg Dobler of Germany and Philip Sajet of Holland and of course verify their opinions against their own selection of the most interesting works presented at the exhibition (the catalogue can be ordered from: galeria.sztuki@pro.onet.pl).

It is my personal satisfaction that the topic I had suggested: "THE CIRCLE", as a definition open to any and all semantic, artistic and philosophical interpretations, proved to be a hit. This was confirmed by the submitted works and the wealth of associations used by their creators who referred in their expression to the topic of the contest. Indeed, the topic was not easy, as it did not give a pretext for simple and clear-cut answers. Simple association would identify "the circle" with the closed geometric figure, limiting the freedom of the artistic quest to the span of the compasses, the section of the bolt or the diameter of the blanking die. It became apparent, however, that the vast majority of the artists managed to avoid the traps relying on literal interpretation. A large group of the works had a convincing esthetical quality, showing sensitivity to the expressive power of the material: Giedymin Jabłoński (Poland), Simona Kafkova (Czech Republic), Agnes Kainz (Portugal), Barbara Schmidt (Germany). Despite the seeming exhaustion of the cold and impersonal language of geometry, the exhibition has works which combine technological and constructive discipline with truly personal expression: Karin Seufert (Germany), Reda Alekniene (Lithuania), Jiří Šibor (Czech Republic), Yoko Takirai (Italy). Bold quests for surprising contexts of interpretation are widely represented at the exhibition: Janusz Glinicki (Poland), Eugeniusz Gowkielewicz and Marta Bogusz (Poland), Tadas

Events

Deksnyś (Lithuania), Aneta Lis-Marcinkiewicz (Poland). There were also a number of designs which in opposition to the stylistic and conceptual tendencies mentioned above attracted attention due to their postmodernist distance and irony, and the lightness and unpretentiousness of their humour: Joanna Dzienisowicz (Poland), Anna Łukowska (Poland) and my favourite work Faberge style Easter egg shells, decorated with elaborate, albeit caricatured ornaments by Kristiina Laurits (Estonia). In the general opinion of the visitors, the "CIRCLE" exhibition was one of the best presentations of contemporary artistic goldsmithing in Poland.

Artistic jewellery in Europe at least has long since stopped being perceived as just a field of artistic craftsmanship, and aspired instead to the role of a contemporary work of art even more than academic painting or sculpture. Worn by its user's body and subject to confrontation with the glances of numerous viewers, it is perceived as a means of interactive, non-verbal communication. Taking into account this aspect of artistic expression, the topic for the next contest is: Short Message Silver. This slogan literally and figuratively refers to the problem of mutual communication, at the same time forcing the sender/artist to observe the necessary discipline and precision of expression (just like in the topical SMS).

Eugeniusz Gowkielewicz i Marta Bogusz

Giedymin Jabłoński

History of Art

Wiesław Gierłowski

THE INFLUENCE OF THE WALL DECORATIONS OF THE AMBER CHAMBER ON THE DESIGN AND MANUFACTURING TECHNIQUES OF THE ALTAR IN ST BRIDGET'S BASILICA IN GDAŃSK

The complicated history of the making of the Amber Chamber decor and the dramatic story of its theft in 1941, which lead to the subsequent disappearance of the masterpiece, as well as the sensational search which lasted many years, all arouse vivid interest the world over.

Apart from the most interested St. Petersburg and Kaliningrad centres, the subject also causes emotional response in Gdańsk, and that is due to the memory of the

authors of the main elements of the Chamber's decor, who came from this city.

The recollection of a recent exhibition of the movable decor of the Chamber organised in Gdańsk by the Moritz Stumpf Company, which performed the last thorough conservation of the furnishings before World War I are also of some significance.

The contemporary development of Gdańsk amber making, on a scale unheard-of before, gave birth to an idea for a construction of an amber work to match this development. The reconstruction work performed by the team of the Tsarskoye Selo Amber Workshop was a direct inspiration for this project.

The role of the citizens of Gdańsk in the making of the amber study of Frederick I

Towards the end of the 17th century, the artistic creation of amber makers united in guilds of Pomeranian cities: Gdańsk, Elbląg and Słupsk¹ reached its zenith. As opposed to Königsberg where

the works by the Duke's court amber makers predominated, in Pomeranian cities (and especially in Gdańsk) commercial production for a very geographically broad circle of recipients prevailed, although it was meant only for the needs of the highest echelons of the society: sovereign rulers, the nobility and the church. A broad spectrum of buyers from the south, west and east of Europe, from the Pope's and Sultan's courts, through the trend-setting and splendid French court of Louis XIV and imperial Vienna, to the Kremlin in Moscow, stimulated the versatility of the Gdańsk manufacturing centre. A high level of education among the city aristocracy, the existence of higher education², the efficiency of training and strict examination rules of guild masters, coupled with the openness of newcomers from other countries allowed Gdańsk to quickly assimilate the transformations in the great European styles.

It was probably this consideration that prevailed in the choice of the makers of an unusual idea of the Duke-Elector of Prussia-Brandenburg, Frederick William II, who in order to celebrate his decision to appoint himself "the King in Prussia (König in Preussen) Frederick I" decided to use amber which had been stocked up for centuries in the Lochstädt castle for the creation of a unique amber study. Having at his disposal his own court amber makers in Königsberg, he entrusted this task to guild masters who came from Gdańsk. Such a decision was made during an acute phase of a trade war for the sale of the raw material which ceaselessly went on between the Dukes-Electors of Prussia and the Gdańsk amber craftsmanship guild. In 1700, at the time when the decision on the furnishing of the amber study was made, a contract for the lease of the Duke's amber monopoly rights by the Gdańsk merchants expired, due to which the workshops in this city lost their regular source of supply³.

Gottfried Turau and Ernst Schacht were the masters of the Gdańsk guild, in which they had earlier performed a tenure function of a "senior"⁴, while Gottfried Wolfram called from the Danish court in Copenhagen to the work in Berlin, according to Mogens Bencard, the curator of the amber collection in the Rosenborg Castle, "came from Poland"⁵, most probably also from Gdańsk.

Probably the direct decision on the choice of the study's makers was made by Andreas Schlüter, his designer, the then director of royal construction, an architect, sculptor and interior designer, who also came from the Gdańsk artistic environment. Born in 1659, the talented graduate of the local Academic Grammar School performed his first architectural designs in Gdańsk. Some of them survived: the baroque Royal Chapel and the façade of a burgher tenement house at 7/8 Long Market (Długi Targ), the representative city square, (1678, 82-83), thus

documenting the youth period in the artist's output (from 19 to 24 years of age). For the first 5 years (until 1688), Schlüter worked as a sculptor nearby Gdańsk in Catholic cathedrals in Frombork (tombstones: of Praetorius', the secretary to the king of Poland John III Sobieski and of the praepositus Adam Konarski) and in Oliwa (the altar).

These early works ensured him recognition and a career at the court of king John III Sobieski (sculptures in the Wilanów palace in Warsaw), with the Żółkiewski aristocratic family related to the king (tombstones in Żółkiewa and Warsaw) and the Krasinski family (reliefs and figural sculptures in the grand palace in Warsaw). Luckily, Schlüter's works in Poland (and in Żółkiewa, situated just outside the Polish border in the vicinity of Lvov; its Russian name is Niestierow) survived the last war⁶. Not only stone and stucco works were spared, but also the wooden altar in a parish church in the Warsaw district of Czerniaków and a crucifix from a Calvin church in Węgrów. In total, many more works by this author survived from the 6 years of his work in Poland than from the twice-longer Berlin period. The scale and character of these works give much more material for comparison with the concept of the amber study than the later architectural structures from Berlin.

In 1694, Schlüter was employed by Duke-Elector of Prussia-Brandenburg Frederick III at a prominent post of the director of royal construction performed at that time with significant momentum. The City Palace of the future king of Prussia⁷ Frederick I in the very centre of Berlin (regrettably destroyed after World War II) was designed by Schlüter in the style of the epoch, which gave him a scale largely exceeding the actual administrative needs of the small country. While doing the interior design work, the artist, who knew the skills of Gdańsk amber workshops from experience, prepared a design of a royal study which could not be funded by any other ruler for the shortage of material. Thanks to this, the most famous work from Andreas Schlüter's 11-year work period in Berlin, was created. Admittedly, the amber study was not completed fully but the fulfilment of the design principles and the practical solution by the first contractor Gottfried Wolfram of the construction of huge panneaux for the middle section of the walls from the fragile material resulted a few dozen years later in the creation of a great work which was contributed to by the work and inventiveness of artists from half of Europe: the Amber Chamber in Tsarskoye Selo.

The removal of Schlüter and Wolfram before the completion of half of the task did not reduce the work's connection with Gdańsk. They were replaced by other masters from the same centre, Gottfried Turau and Ernst Schacht, who were eventually also

History of Art

treated with unjustified brutality. The dramatic fortunes of the creators of the largest amber structure in the history of the world started its legend and the continuous interest. Marek Nowicki in a film entitled "*Fatum*"⁸ presented an interesting version of these events.

A strict order by the successor of Frederick William on the Prussian throne issued in February 1712 made the Gdańsk masters stop the almost completed work and to pack all of its elements in huge boxes deposited later in the Berlin Armoury (Zeughaus). From then on, the Gdańsk craftsmen lost touch with the work so greatly begun for 200 years.

The vastness of the works necessary to transform the Berlin study into the great Amber Chamber based on Francesco Bartolomeo Rastrelli's design was done by the court workshop in Tsarskoye Selo organised and supervised by masters from Königsberg, as Gdańsk opposed the Tsar's plans to put the Wettin dynasty on the Polish throne at the time, often in open and bloody war. The war contributions collected in Gdańsk by Field Marshal Münnich also covered amber items which later became the movable decor of the Chamber (for instance still extant: a table chest of drawers, a casket with the nymph Dione and a large chessboard). Such a compulsory method of enriching the collection did not, of course, entail voluntary co-operation.

However, co-operation began in 1911-12 from the Palace administration initiative in order to save a few dozen items from destruction, including all the items coming from the war contributions. The Moritz Stumpf company from Gdańsk was commissioned to do the conservation work, which was done efficiently and without delays. The idea to strengthen the structure of the damaged items by means of discreetly introduced silver angles invisible from the outside, the used filler metal and protective layers on the surface and perfectly filled cavities received full recognition of the work's commissioner. The work was done in the headquarters of the Stumpf company in the very centre of Gdańsk, in a tenement house at 16 Długa Street, and at the same time these outstanding examples of contemporary artistic amber making were presented to the city inhabitants at an exhibition open to the general public⁹.

A good assessment of the work done with the movable items caused the Tsar's Chancellery to commission this Gdańsk-based company to do the full conservation of the decor of the Amber Chamber walls. In any case, it was then the only potential contractor of such a scope of works: firms from Berlin, Paris and Riga did not undertake this task. On the basis of the design and cost estimate of the works submitted by the Moritz Stumpf & Sohn

company, it was decided that they would be performed in the Gdańsk-based workshop, and the order in this regard was presented to the company owner personally by Tsar Nicholas II in 1913. The newspapers in Gdańsk expressed joy at the expected possibility of seeing the masterpiece, appropriate rooms were being prepared for the work on and exhibiting of the restored elements, but the military conflict of 1914 stood in the way, as it involved not only Russia but also Germany.

In the recent decades, the interest in the Amber Chamber was sustained by the search conducted in the vicinity of Gdańsk, especially in the sunken Wilhelm Güstloff, as well as in Pasiek and Słobity, the seat of the counts of Zu Dohna¹⁰. The University of Gdańsk devoted a scientific session to the fortunes of the Chamber, in which Polish and Russian researchers participated.

A Project for the construction of an altar superstructure in the chancel of St Bridget's church, to be finalised by the end of 2002

The fast paced development of amber production after 1990, when the radical change of the economic system took place, coupled with the resulting freedom in foreign trade for all producers (even the smallest ones, individual persons), within 10 years enabled an increase in the value of exported amber products (mainly silver jewellery decorated with amber stones) from USD 4 million in 1989 to USD 290 million in 1999. The employment in this area of production rose in this decade from 680 to ca. 9100 persons¹¹. This data refers to a rather small region around the mouth of the River Vistula which is a centre with numerous internal co-operation and social links. In the amber association, which gathers the most active producers, an initiative was born to return to the tradition of having their own chapel in one of the historical churches in Gdańsk. It was to be modelled on a chapel formerly present (in the 15th-16th centuries) in the church of the Blessed Virgin Mary. This initiative has been developed by the parish priest of St Bridget's parish in Gdańsk, monsignor Henryk Jankowski, who instead of a small chapel suggested the construction of a grand altar superstructure in the chancel of his church. This construction is a joint foundation of not only amber producers, but also other professional groups, and is realised in its entirety from donations and voluntary work of the constructors¹².

Mariusz Drapikowski, an amber craftsman from Gdańsk, is the author of the preliminary formal concept of the altar superstructure. Earlier, he made a few large amber items for St Bridget's parish, including a crucifix which was given as a gift to the Pope in 2000, and a monstrance with an

amber glory and a 176 cm high reservaculum made of a single drop of amber¹³.

The preliminary concept of the altar superstructure was transformed into a design for the arrangement of the interior of the whole chancel. This was done during the work of a team of artists and art historians lead by Mr Stanisław Radwański, a professor of sculpture at the Gdańsk Academy of Fine Arts.

In accordance with this design, the amber decoration of the chancel runs half of its depth in curve between the side walls and extends from the floor to the vault, clearly dominating in the whole space of the chancel.

Such an arrangement displays certain similarities with the view of the Amber Chamber from the side of the enfilade passage. In the view of the Chamber, two shorter sections of the decoration on the side walls and one longer in the background, although being positioned at a right angle, not along a curve, give a similar spatial impression. The side edges of the superstructure are extended outside the altar itself, so the priest performing the liturgy remains entirely in the space filled with amber.

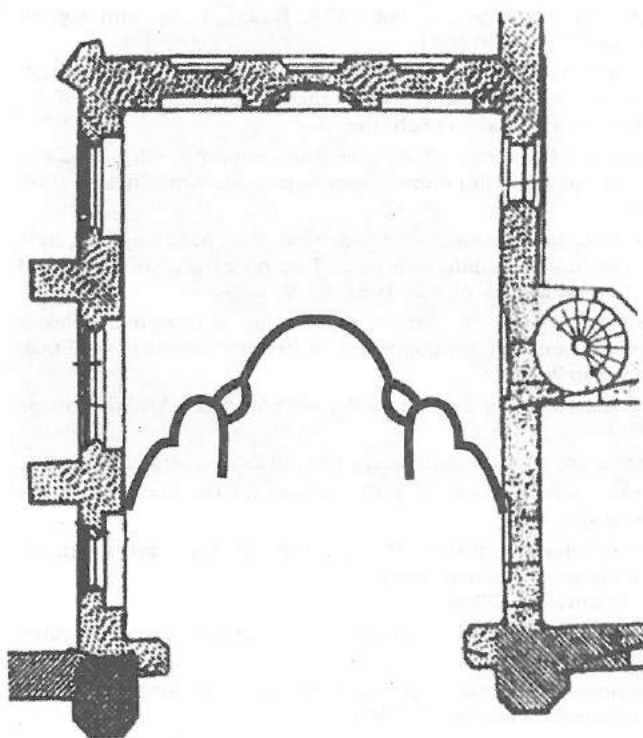
The dimensions of the structure:

height - 11m

width - 9m

length measured along the curve 12m

depth of the curve 4m

Horizontal projection of the chancel with the course of the altar superstructure marked

The Wall Decorations of the Amber Chamber (view of east direction). Photo: Sławomir Safarzyński

Contrary to the clear division of the Amber Chamber decoration into a few horizontal zones (the pedestal, the middle plane, the frieze and the zone under the plafond), in St Bridget's church we encounter a vertical arrangement. A pipe tracery, which will be almost invisible once the decoration is in place, supports softly draped sequences of transparent amber plates and lenses set in gold-plated silver, which run straight to the vault. Under the vault they will form the figures of angels and heavenly symbols. Amber stain-windows will be made of transparent or translucent elements with an envelope of natural detritus left on the outside. Each element will be clenched in a separate setting similarly to gemstones. In the future this will make it possible to repair or replace individual pieces without having to disassemble larger fragments.

Such a solution was adopted on the basis of the difficulties in preserving large panneaux from the Amber Chamber, although excellent and proven resin and wax binder was used, and amber was separated from the wooden basis with gold-plated brass leaf.

The Gdańsk structure, although permanently attached to the building by means of a system of acid-resistant steel supports anchored in the floor and the vault, makes an impression of floating in the air. Such an effect is created thanks to the fact that only every fifth support is set in the floor, while the remaining ones are welded at various heights, from 1 m to 3 m, above the level of the chancel. The pipe supports have been used in an original system of optical waveguide lighting for the altar. Light of variable colour and intensity can be introduced into the various fragments of the layout without running the risk of overheating the amber, and can create moods appropriate to the subject of the service. It also visibly emphasises the impression of lightness or even floating of the whole golden halo in the air..

History of Art

The composition being set up in Gdańsk is closer to the Amber Chamber material-wise than its reconstruction. Only a small portion of the amber used in the altar will undergo artificial physical treatment through clarification. Most of the material, just as in the original decor of the Chamber, is amber which has undergone natural transformations during its sea travel and exposure to heat on the beaches. The deposits of such material are only accessible on the fossil beaches at the mouth of the River Vistula, underneath the sediments of sand and silt from the last few millennia. The already mastered technology of rinsing amber out from underneath such sediments by means of hydraulic monitors will require 2-3 years of work in order to obtain a sufficient quantity of amber.

The first and fully completed element of the altar is a dress for the painting of Blessed Virgin Mary, the Guardian of Working People. It was made from white variety of amber in a technique similar to the relief decorations of the Amber Chamber's original decor. The garment of the Madonna and Child sculpted in high relief of precisely fitting amber shapes is also permanently glued to silver-coated copper leaf with a background of glass-fibre reinforced plastic. The elements were joined not by means of the proven, traditional resin and wax binder, but with a contemporary polyester resin. This seems a somewhat risky solution, as its durability remains to be proven, as was the case with 300-year-old organic binders.

Comparison of the ideological significance of both works

The motives behind both creation of both works are completely different. In making the decision on the construction of a great palace and extraordinary furnishings of his study there, Frederick I aimed at providing himself an attribute of absolute power in the newly created kingdom. Hence, the most visible symbols in the whole layout are Prussia's coat of arms a black eagle, and the king's initial with a featured letter R for Rex.

From the beginning there was an assumption that the accessibility of the work would be very limited only for the king himself, his closest entourage, and other sovereigns and their envoys.

The motives for the creation of the Gdańsk altar are quite the opposite. The first motive is to give a vote offering for Poland's regaining freedom from absolute, totalitarian rule. The social, not individual character of the work is related to this aspect. There are many benefactors but none of them give prominence to themselves. Only the makers of the work are known and admired.

The second motive is to express community with the society of the whole of Europe expressed in the

figures of St Bridget and St Elisabeth, which the Roman Catholic Church has made patrons-saint of our continent.

The third motive is to document the achievements of contemporary Gdańsk amber makers. The unlimited access to the work in a church located in the very centre of the city, accessible at all hours to the inhabitants and visitors from other parts of Poland and abroad, is conducive to this.

Given the still difficult economic situation of the Polish nation, the undertaking of such a costly work is possible only thanks to the generosity of a great number of participants. Dozens of constructors take part in the making of the basic structure, and many others offer hand-made liturgy vessels, amber bindings for Mass-books, candlesticks, reliquaries and other objects related to liturgy performed at the altar.

The undertaking of this foundation has stimulated the so-far neglected possibilities of mining the most beautiful varieties of amber which lie within the city limits and in its vicinity, as well as at the bottom of the Bay of Gdańsk in the shallow inshore water. The success in this field may become the first divine gift for good intentions and the effort of so many people working towards the common aim..

¹ Amber makers guilds in these cities were established much earlier than in the Duchy of Prussia: Shupsk in the 1st half of the 15th century, Gdańsk 1477, Elbląg 1539, and e.g. in Königsberg only in 1641

² The famous Academic Grammar School in Gdańsk reached such a level; one of its graduates was the author of the design of the amber study, Andreas Schlüter

³ Stanisław Różański, *Z dziejów wschodnio-pruskich regaliów bursztynowych*, (in) *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1959 No. 2

⁴ This function was elective for one year. See: A. Chodyński, *Spis bursztynników gdańskich od XVI do początku XIX wieku* (in) *Rocznik Gdański* vol. XLI 1981, pp. 211-213

⁵ Bencard Mogens, *Krysztyna Łubieńska, Bursztyn z kolekcji królów duńskich*, catalogue from a 1993 exhibition in the Royal Palace in Warsaw

⁶ Kandt Kevin E., Andreas Schlüter in Poland, (in) *Art & Business* 1994

⁷ He was crowned on 18 January 1701 in Königsberg

⁸ *Fatum* a Polish Television film shown for the first time on 26 December 1999

⁹ Abramowicz Mieczysław, Moritz Stumpf & Syn, czyli o tym jak dobrze jest się dobrze wżenić, (in) *30 Dni* No. 2/2000

¹⁰ Włodarski Józef ed., *Bursztynowa Komnata fakty and mity*, Gdańsk 1997

¹¹ Gierłowski Wiesław, *Region gdański gospodarka bursztynem*, (in) *Bursztynisko* No. 16/2002

¹² The vertical tracery from acid resistant steel was made by shipyard workers, optical waveguide lighting by a private firm, the figures were cast by bronze-smiths from Poznań

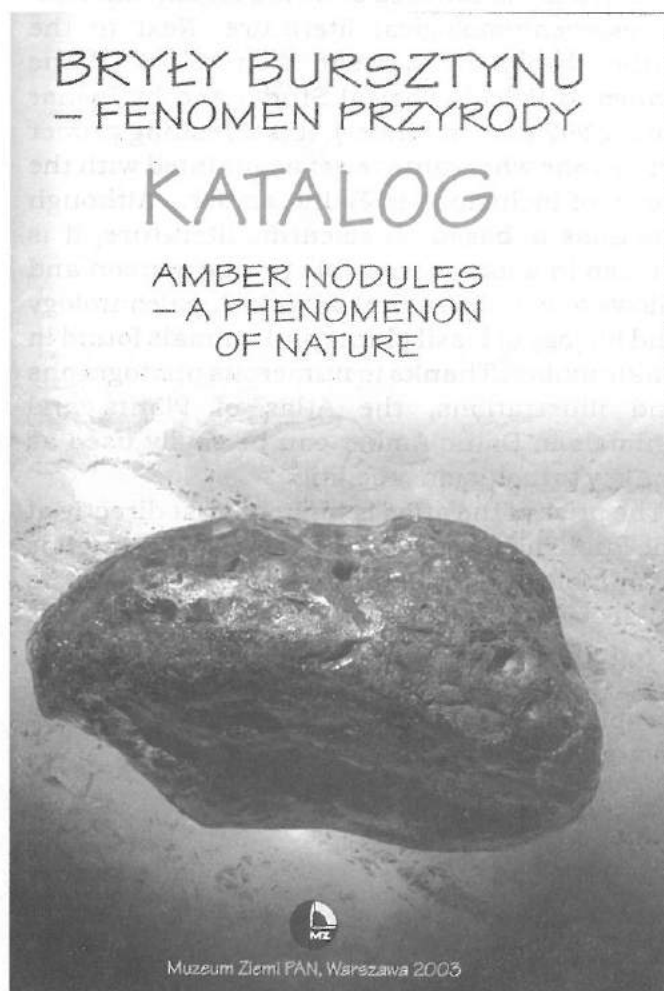
¹³ Adamek Tadeusz, *Monstrancja bursztynowa z bazyliki św. Brygidy w Gdańsku*, 2000

Reviews

Elżbieta Sontag

KOSMOWSKA-CERANOWICZ B., PIELIŃSKA A., KUPRYJANOWICZ J. 2003. "AMBER NUGGETS - A PHENOMENON OF NATURE" CATALOGUE OF A TEMPORARY EXHIBITION FROM THE COLLECTION OF THE MUSEUM OF THE EARTH OF THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES, BASED ON THE ORIGINAL CONCEPT BY BARBARA KOSMOWSKIEJ-CERANOWICZ, SCRIPT ALICJA PIELIŃSKA. SĄDOWA W-WA. ISBN 83-911294-8-9

The first half of this year saw the publishing of a detailed catalogue of the Amber Nuggets a Natural Phenomenon exhibition. The official opening of the exhibition took place on 29 November 2002 at the Museum of the Earth of the Polish Academy of Sciences (detailed information on the exhibition can be found in an article by Wiesław Gierłowski in Bursztynisko No. 17/2002).

The catalogue has been published in Polish and English in A5 format, contains 56 pages of text and 6 full-colour plates presenting the amber nuggets. The Catalogue offers a detailed presentation of the exhibition at the Museum of the Earth and is written in a way that is accessible to the lay person. Mostly it consists of detailed descriptions of the amber nugget forms together with the process by which they were formed. However, the catalogue allows one to learn about more than just the variety of the nuggets. Contemporary resins are also described, both sub-fossil and fossil, among them the fossil resins of Europe and the world. Such a comparison makes us aware just what the phenomenon of the large nuggets of Baltic amber means and helps partially recreate the course of the processes which led to their formation. The issue of the reconstruction of the Tertiary forests has also been raised, as well as the topic of plant and animal inclusions. The various types of deposits are also described. It is worth adding that we can find the correct names of various types of nuggets in the catalogue, which are determined by the manner in which they were formed, their shape and the places where they were found.

Elżbieta Sontag

WEITSCHAT W., WICHARD W. 2002: ATLAS OF PLANTS AND ANIMALS IN BALTIC AMBER. VERLAG DR. FRIEDRICH PFEIL, MÜNCHEN. ISBN 3-931516-94-6.

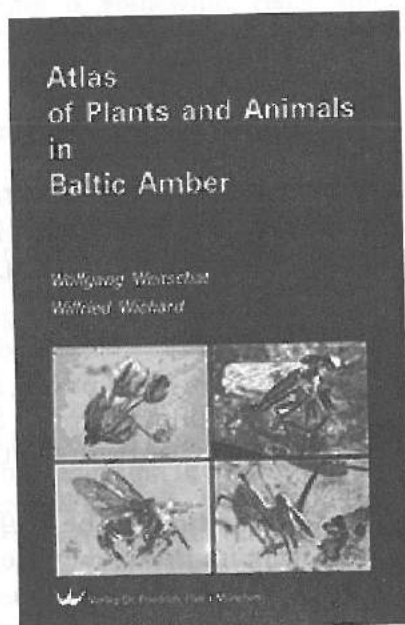
English language edition. 256 pages, 92 full-colour charts with 594 photographs, 31 full-colour and 93 black and white prints in the text. A4 format, hardback.

In 2002, an English edition of the 1998 Atlas der Pflanzen und Tiere im Baltischen Bernstein was published. The English edition differs somewhat from the German original it has been supplemented with information from the latest literature (until 2001), and the photograph captions have extra information about their enlargement. The Polish title: Atlas roślin i zwierząt w bursztynie bałtyckim fully reflects the nature of this publication it is a richly illustrated atlas which sums up the research

Reviews

made so far on the inclusions in Baltic amber. Both the graphic presentation and the clear presentation deserve special praise, as they make this atlas valuable not only for a paleoentomologist but also for an amateur fascinated with the world of inclusions. The book has two sections: the first one covers information on Baltic amber, and the second one is devoted to plant and animal inclusions. They are followed by a list of literature (almost 1000 bibliographical items from 1830 to 2001) and an index of Latin names.

As I mentioned earlier, the first section is devoted to amber, where the reader will find nine sub-sections (24 paragraphs in total) with almost all the information on Baltic amber, from its chemical and physical properties to its etymology. The origin of Baltic amber, the geographic and climatic conditions at the time of the formation of this fossil resin and its contemporary deposits and resources have all been presented in a clear manner. The first part has also general information on inclusions and the way they are formed. In this chapter the reader will also find out the distinguishing features of resin, copal and amber.

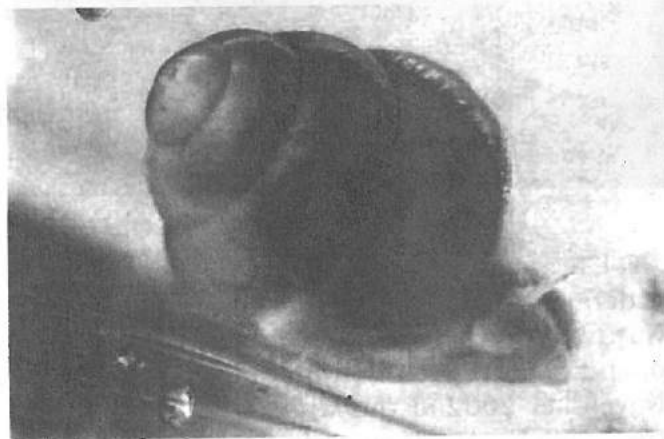
The second section is devoted to inclusions found in Baltic amber. Six sub-sections are devoted to plant inclusions, while the remaining 86 subsections describe animal inclusions. Both the plant and animal inclusions have been presented in a taxonomic arrangement: one sub-section covers a single taxonomic unit, not

always of the same level. The descriptive part presents information regarding the research so far, the taxonomy, the number of the species described so far, and sometimes also their list. Paleontological data is supplemented by information on biology and zoogeography of the contemporary representatives. Each chapter is richly illustrated with photographs.

The publication also has prints and photographs of 24 holotypes in total, but a global list of these prints can only be found in the German edition.

This richly illustrated atlas is a significant item in paleoentomological literature. Next to the earlier books by Larsson from 1978 (*Baltic Amber: a Paleobiological Study*) and by Poinar from 1992 (*Life in Amber*), it is a reading primer for anyone who wants to get acquainted with the world of inclusions in Baltic amber. Although the atlas is based on scientific literature, it is written in a form accessible to a lay person and allows one to learn the taxonomy, paleontology and biology of fossil plants and animals found in Baltic amber. Thanks to numerous photographs and illustrations, the *Atlas of Plants and Animals in Baltic Amber* can be easily used as the key to inclusion labelling.

The price of the atlas is high its cost directly at the Publisher is EUR 75 plus p&p. EUR, but it is a valuable book both from the point of view of its subject-matter and graphic presentation, so it is worth its price and will not only be decorating bookcases. Single mistakes can be noticed only by specialists in narrow taxonomic groups, and they do not lower the book's value.

Snail. Photo W. Weitschat in WEITSCHAT W., WICHARD W. 2002: *Atlas of Plants and Animals in Baltic Amber*

KLECHOV STYLE®
GRZEGORZ KLECHOWICZ

STENEX

amber
silver
gold

81-601 Gdynia, Merkurego 6

tel./fax (58) 621 47 72, 629 05 70, 0 501 480 808

e-mail: kmg@klechovstyle.pl

www.klechovstyle.pl

80-296 Gdańsk, Poland

Na Wzgórzu 34

tel./fax (58) 347 68 78

e-mail: stenex@stenex.com.pl

www.stenex.com.pl

DEJWIS COMPANY

DEJWIS